

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (četvrto prošireno vijeće)

14. prosinca 2022.*

„Subvencije – Uvoz biodizela podrijetlom iz Indonezije – Provedbena uredba (EU) 2019/2092 – Konačna kompenzacijska pristojba – Članak 8. stavci 1. i 2. Uredbe (EU) 2016/1037 – Sniženje cijena – Cjenovni pritisak – Članak 8. stavak 5. Uredbe 2016/1037 – Uzročno-posljedična veza – Članak 3. točka 1. podtočka (a) podpodtočka iv. i članak 3. točka 2. Uredbe 2016/1037 – ‚Povjeravanje zadaće‘ privatnom tijelu ili njegovo ‚usmjeravanje‘ na to da obavlja posao koji čini financijski doprinos – Manja naknada od primjerene – Potpora prihodu ili cijeni – Članak 3. točka 2. i članak 6. točka (d) Uredbe 2016/1037 – Korist – Članak 3. točka 1. podtočka (a) podpodtočka i. i članak 3. točka 2. Uredbe 2016/1037 – Izravni prijenos sredstava – Članak 7. Uredbe 2016/1037 – Izračun iznosa koristi – Članak 8. stavci 1. i 8. Uredbe 2016/1037 – Prijetnja materijalne štete – Prava obrane”

U predmetu T-143/20,

PT Pelita Agung Agrindustri, sa sjedištem u Medanu (Indonezija),

PT Permata Hijau Palm Oleo, sa sjedištem u Medanu,

koje zastupaju F. Graafsma, J. Cornelis i E. Rogiest, odvjetnici,

tužitelji,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju P. Kienapfel, G. Luengo i P. Němečková, u svojstvu agenata,

tuženika,

koju podupire

European Biodiesel Board (EBB), sa sjedištem u Bruxellesu (Belgija), koji zastupaju M.-S. Dibling i L. Amiel, odvjetnici,

intervenijent,

OPĆI SUD (četvrto prošireno vijeće),

u sastavu, tijekom vijećanja: S. Gervasoni (izvjestitelj), predsjednik, L. Madise, P. Nihoul, R. Frendo i J. Martín y Pérez de Nanclares, suci,

* Jezik postupka: engleski

tajnik: I. Kurme, administratorica,
uzimajući u obzir pisani dio postupka,
nakon rasprave održane 14. siječnja 2022.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Tužbom koja se temelji na članku 263. UFEU-a, tužitelji, PT Pelita Agung Agrindustri i PT Permata Hijau Palm Oleo, traže poništenje Provedbene uredbe Komisije (EU) 2019/2092 od 28. studenoga 2019. o uvođenju konačne kompenzacijske pristojbe na uvoz biodizela podrijetlom iz Indonezije (SL 2019., L 317, str. 42., u daljnjem tekstu: pobijana uredba), u dijelu u kojem se ta uredba odnosi na njih.

Okolnosti spora

- 2 Tužitelji su indonezijska društva koja proizvode i izvoze biodizel u Europsku Uniju.
- 3 Vijeće Europske unije donijelo je 19. studenoga 2013. Provedbenu uredbu (EU) br. 1194/2013 o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije (SL 2013., L 315, str. 2.) te je na tužitelje primijenilo konačnu antidampinšku pristojbu.
- 4 Europska komisija donijela je 25. studenoga 2013. Uredbu (EU) br. 1198/2013 o prekidu antisubvencijskog postupka koji se odnosi na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 330/2013 o uvjetovanju takvog uvoza evidentiranjem (SL 2013., L 315, str. 67).
- 5 Opći sud poništio je 15. rujna 2016. članke 1. i 2. Provedbene uredbe br. 1194/2013 u dijelu u kojem se ona odnosi na prvog tužitelja (presuda od 15. rujna 2016., PT Pelita Agung Agrindustri/Vijeće, T-121/14, neobjavljena, EU:T:2016:500).
- 6 Odbor Svjetske trgovinske organizacije (WTO) donio je 25. siječnja 2018., nakon zahtjeva Republike Indonezije, izvješće o antidampinškim mjerama propisanim Provedbenom uredbom br. 1194/2013 na uvoz biodizela iz Indonezije (izvješće odbora WTO-a naslovljeno „Europska unija – Antidampinške mjere na biodizel podrijetlom iz Indonezije”, doneseno 25. siječnja 2018. (WT/DS 480/R), u daljnjem tekstu: izvješće odbora „EU-biodizel (Indonezija)”). Odbor WTO-a zaključio je da Unija nije djelovala u skladu s nekoliko odredbi Općeg sporazuma o carinama i trgovini (GATT) i Sporazuma o primjeni članka VI. GATT-a (SL 1994., L 336, str. 103.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 112.), koji se nalazi u Prilogu 1.A Sporazumu o osnivanju WTO-a (SL 1994., L 336., str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 5.).
- 7 European Biodiesel Board (EBB) podnio je 22. listopada 2018. pritužbu Komisiji u skladu s člankom 10. Uredbe (EU) 2016/1037 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti od subvencioniranog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske unije (SL 2016., L 176, str. 55.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2018/825 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018.

- (SL 2018., L 143, str. 1.) (u daljnjem tekstu: Osnovna uredba). U skladu s tom pritužbom, subvencionirao se uvoz biodizela podrijetlom iz Indonezije i time se uzrokovala šteta industriji Unije.
- 8 Obaviješću objavljenom 6. prosinca 2018. u *Službenom listu Europske unije* (SL 2018., C 439, str. 16.) Komisija je pokrenula antisubvencijski postupak u pogledu uvoza biodizela podrijetlom iz Indonezije.
  - 9 Proizvod na koji se odnosi ispitni postupak su „monoalkilni esteri masnih kiselina i/ili parafinska plinska ulja dobivena sintezom i/ili hidrotretiranjem, nefosilnog podrijetla, obično pod nazivom ‚biodizel‘, u čistom obliku ili u mješavini, podrijetlom iz Indonezije” (u daljnjem tekstu: predmetni proizvod).
  - 10 Biodizel koji se proizvodi u Indoneziji prije svega je metilni ester palminog ulja (u daljnjem tekstu: PME) koji se dobiva od sirovog palminog ulja (u daljnjem tekstu: CPO). Za razliku od toga, biodizel koji se proizvodi u Uniji uglavnom je metilni ester uljane repice (u daljnjem tekstu: RME), ali se dobiva i od drugih sirovina, uključujući CPO.
  - 11 PME i RME pripadaju kategoriji monoalkilnih estera masnih kiselina. Pojam „ester” odnosi se na transesterifikaciju biljnih ulja, odnosno miješanje ulja s alkoholom, čime nastaju biodizel i, kao nusproizvod, glicerol. Pojam „metil” odnosi se na metanol, alkohol koji se najčešće upotrebljava u tom procesu. Monoalkilni esteri masnih kiselina poznati su i kao „metilni esteri masnih kiselina” (u daljnjem tekstu: FAME). Iako su PME i RME FAME-i, njihova fizička i kemijska svojstva djelomično se razlikuju, a posebno im je različita točka začepljenja filtra za gorivo na niskoj temperaturi (u daljnjem tekstu: CFPP). CFPP je temperatura na kojoj gorivo uzrokuje začepljenje filtra goriva zato što dolazi do kristalizacije ili geliranja nekih njegovih komponenti. Za RME CFPP može iznositi – 14 °C, dok za PME iznosi oko 13 °C. Na tržištu se biodizel s određenim CFPP-om često opisuje kao FAMEX, na primjer FAME0 ili FAME5.
  - 12 Ispitnim postupkom o subvencioniranju i šteti obuhvaćeno je razdoblje od 1. listopada 2017. do 30. rujna 2018. (u daljnjem tekstu: razdoblje ispitnog postupka). Ispitivanjem kretanja važnih za procjenu štete obuhvaćeno je razdoblje od 1. siječnja 2015. do kraja razdoblja ispitnog postupka. Po potrebi, Komisija je ispitala i podatke za razdoblje nakon razdoblja ispitnog postupka.
  - 13 Tužitelji su dopisom od 18. siječnja 2019. dostavili odgovore na antisubvencijski upitnik koji im je uputila Komisija, a dopunili su ih 1. ožujka 2019. Komisija je od 12. do 15. ožujka i 22. ožujka 2019. izvršila provjere na licu mjesta u tužiteljevim prostorijama u Indoneziji.
  - 14 Komisija je 12. kolovoza 2019. donijela Provedbenu uredbu (EU) 2019/1344 o uvođenju privremene kompenzacijske pristojbe na uvoz biodizela podrijetlom iz Indonezije (SL 2019., L 212, str. 1., u daljnjem tekstu: Privremena uredba). Privremena kompenzacijska pristojba primjenjiva na tužitelje iznosila je 18 %.
  - 15 Tužitelji su 28. kolovoza 2019. podnijeli primjedbe o dokumentima o privremenoj objavi. Rasprava s Komisijom održana je 6. rujna 2019.
  - 16 Komisija je 4. listopada 2019. objavila bitne činjenice i razmatranja na temelju kojih je namjeravala uvesti konačne kompenzacijske mjere u odnosu na biodizel podrijetlom iz Indonezije. Tužitelji su 14. listopada 2019. podnijeli primjedbe o tim mjerama. Rasprave su održane 14. listopada 2019., uz prisutnost službenika za saslušanje, i 17. listopada 2019.

- 17 Komisija je nakon antisubvencijskog postupka donijela pobijanu uredbu kojom je potvrdila zaključke koje je donijela u Privremenoj uredbi. Smatrala je da je vlada Indonezije podupirala industriju biodizela dodjeljivanjem subvencija u smislu članka 3. stavka 1. Osnovne uredbe. Komisija je utvrdila da se ta potpora pružala u okviru određenih programa. Među ostalim, bila je riječ o činjenici da je Fond za nasade uljnih palmi, javno tijelo, proizvođačima biodizela koji su isporučili biodizel društvima određenima kao „subjekti za naftna goriva” isplaćivao razliku između referentne cijene mineralnog dizela, koju plaćaju ti subjekti, i referentne cijene biodizela koju je utvrdio ministar energetike i mineralnih resursa. Komisija je također zaključila da je vlada Indonezije proizvođačima CPO-a, sirovine koju su proizvođači biodizela kupovali kako bi ju preradili u biodizel, povjerila zadaću dobave te sirovine uz manju naknadu od primjerene ili ih je na to usmjeravala, osobito primjenom izvoznih ograničenja i provedbom kontrole cijena, posredstvom grupe javnih društava PT Perkebunan Nusantara (u daljnjem tekstu: PTPN).
- 18 Konačna kompenzacijska pristojba primjenjiva na tužitelje iznosila je 18 %.

Zahtjevi stranaka

- 19 Tužitelji od Općeg suda zahtijevaju da:
- poništi pobijanu uredbu u dijelu u kojem se odnosi na njih;
  - naloži Komisiji snošenje troškova.
- 20 Komisija, koju podupire EBB, od Općeg suda zahtijeva da:
- odbije tužbu kao neosnovanu;
  - naloži tužiteljima snošenje troškova.

Pravo

- 21 Tužitelji u prilog svojoj tužbi u biti ističu sedam tužbenih razloga, koji se temelje:
- prvi, na povredi članka 8. stavaka 1. i 2. Osnovne uredbe prilikom utvrđivanja sniženja cijena;
  - drugi, na povredi članka 8. stavka 5. Osnovne uredbe u analizi uzročno-posljedične veze;
  - treći, na očitoj pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da postoji subvencija u obliku dobave CPO-a za manju naknadu od primjerene;
  - četvrti, na očitoj pogrešci u ocjeni i povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. i članka 3. točke 2. Osnovne uredbe, koju sadržava Komisijin zaključak u pogledu postojanja subvencije u obliku izravnog prijenosa sredstava;
  - peti, na povredi članka 7. Osnovne uredbe i očitoj pogrešci u ocjeni koje je Komisija počinila prilikom izračuna iznosa koristi dodijeljene u okviru programa Fonda za nasade uljnih palmi;
  - šesti, na povredi članka 8. stavaka 1. i 8. Osnovne uredbe prilikom utvrđivanja postojanja prijetnje materijalne štete;

– sedmi, na povredi prava obrane tužiteljâ.

Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavaka 1. i 2. Osnovne uredbe prilikom utvrđivanja sniženja cijena

22 Prvi tužbeni razlog dijeli se na dva dijela koje osporava Komisija, koju podupire EBB.

Prvi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na neuzimanju u obzir svih relevantnih podataka prilikom utvrđivanja sniženja cijena

23 Tužitelji u okviru prvog dijela tvrde da je Komisija povrijedila članak 8. stavke 1. i 2. Osnovne uredbe jer se izračun sniženja cijena ne temelji na pozitivnim dokazima i ne proizlazi iz objektivnog ispitivanja. Konkretnije, u okviru prvog prigovora tvrde da se prvom metodom koju je Komisija upotrijebila u svrhu izračuna sniženja cijena zanemaruje činjenica da ne može postojati izravno tržišno natjecanje između PME-a uvezenog iz Indonezije i PME-a proizvedenog u Uniji, s obzirom na to da se prvonavedeni upotrebljava kao ulazni materijal za proizvodnju mješavine biodizela, dok se drugonavedeni izravno miješa s mineralnim dizelom. Tužitelji u okviru drugog prigovora tvrde da se ni u drugoj metodi, koja uključuje usporedbu uvoza PME-a iz Indonezije s prodajom PME-a proizvedenog u Uniji i biodizela s CFPP-om od 0 °C (u daljnjem tekstu: FAME0) proizvedenog u Uniji, ne uzima u obzir činjenica da je indonezijski biodizel ulazni materijal za proizvodnju FAME0 i da se ne može upotrebljavati u određenim hladnim regijama Unije zbog njegove povišene razine CFPP-a. Tužitelji u okviru trećeg prigovora ističu da se u trećoj metodi, koja uključuje usporedbu ukupnog uvoza biodizela iz Indonezije s ukupnom prodajom biodizela u Uniji a da se pritom ne prilagođava cijena, ne uzimaju u obzir razlike u cijenama vrsta biodizela ovisno o njihovoj razini CFPP-a.

24 Najprije valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, u području zajedničke trgovinske politike, a osobito u području mjera trgovinske zaštite, institucije Unije zbog kompleksnosti ekonomskih, političkih i pravnih situacija koje moraju ispitivati raspoložu širokom diskrecijskom ovlasti (presuda od 18. listopada 2018., Gul Ahmed Textile Mills/Vijeće, C-100/17 P, EU:C:2018:842, t. 63. i navedena sudska praksa).

25 Ta se široka diskrecijska ovlast osobito odnosi na utvrđivanje štete nanesene industriji Unije u okviru antisubvencijskog postupka. Sudski nadzor takve ocjene stoga treba biti ograničen na provjeru poštovanja postupovnih pravila, materijalne točnosti utvrđenih činjenica, nepostojanja očite pogreške u ocjeni tih činjenica ili nepostojanja zlorabe ovlasti (vidjeti po analogiji presudu od 10. rujna 2015., Bricmate, C-569/13, EU:C:2015:572, t. 46. i presudu od 19. svibnja 2021., China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products i dr./Komisija, T-254/18, u žalbenom postupku, EU:T:2021:278, t. 149. i navedenu sudsku praksu). To je osobito slučaj u pogledu utvrđivanja čimbenika koji uzrokuju štetu industriji Unije u okviru antisubvencijskog ispitnog postupka (vidjeti po analogiji presudu od 10. rujna 2015., Bricmate, C-569/13, EU:C:2015:572, t. 46. i navedenu sudsku praksu).

26 Ispitivanje dokaza na kojima institucije Unije temelje svoja utvrđenja, koje provodi Opći sud, ne predstavlja novu ocjenu činjenica kojom se zamjenjuje ocjena tih institucija. Tim se ispitivanjem ne zadire u široku diskrecijsku ovlast tih institucija u području trgovinske politike, nego se samo utvrđuje jesu li ti dokazi takve prirode da se njima podupiru zaključci tih institucija. Zadaća Općeg suda stoga nije samo provjeriti materijalnu točnost navedenih dokaznih elemenata kao i njihovu pouzdanost i dosljednost već i to predstavljaju li navedeni elementi skup relevantnih

- podataka koje treba uzeti u obzir prilikom ocjene složene situacije te jesu li oni takve prirode da podupiru zaključke koji su iz njih izvedeni (presuda od 18. listopada 2018., Gul Ahmed Textile Mills/Vijeće, C-100/17 P, EU:C:2018:842, t. 64.).
- 27 Osim toga, valja podsjetiti na to da se u skladu s člankom 8. stavkom 1. Osnovne uredbe, šteta za Unijinu industriju utvrđuje na temelju pozitivnih dokaza i obuhvaća objektivno ispitivanje, s jedne strane, obujma subvencioniranog uvoza i učinka subvencioniranog uvoza na cijene istovjetnih proizvoda na tržištu Unije, te, s druge strane, posljedičnog utjecaja subvencioniranog uvoza na navedenu industriju. Što se konkretnije tiče učinka subvencioniranog uvoza na cijene, članak 8. stavak 2. Osnovne uredbe predviđa obvezu razmatranja, je li tim uvozom došlo do značajnog sniženja cijene u usporedbi s cijenom istovjetnog proizvoda Unijine industrije, ili je li učinak uvoza općenito značajno sniženje cijena, ili sprečavanje rasta cijena do kojeg bi inače došlo (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 236. i 237.).
- 28 Osnovna uredba ne sadržava definiciju pojma sniženja cijene i ne predviđa način za njegov izračun (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 238.). Metoda upotrijebljena za utvrđivanje eventualnog sniženja cijena mora u načelu biti provedena na razini „istovjetnog proizvoda” u smislu članka 2. točke (c) Osnovne uredbe, čak i kada on može biti sastavljen od različitih vrsta proizvoda (vidjeti po analogiji presudu od 20. siječnja 2022., Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2022:38, t. 73. i 74. i navedenu sudsku praksu i mišljenje nezavisnog odvjetnika G. Pitruzzelle u predmetu Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2021:533, t. 64. koje je Sud slijedio u tom predmetu).
- 29 Izračun sniženja cijene predmetnog uvoza provodi se, u skladu s člankom 8. stavcima 1. i 2. Osnovne uredbe, kako bi se utvrdila šteta koju je pretrpjela Unijina industrija zbog tog uvoza i koristi se, šire, radi procjene te štete i utvrđivanja marže štete, to jest razine uklanjanja navedene štete. Obveza provedbe objektivnog ispitivanja utjecaja subvencioniranog uvoza, utvrđena u navedenom članku 8. stavku 1., nalaže provedbu primjerene usporedbe između cijene predmetnog proizvoda i cijene istovjetnog proizvoda navedene industrije prilikom prodaje obavljene na području Unije (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 239.).
- 30 Institucije u okviru utvrđivanja sniženja cijena shematski provode usporedbu cijena Unije s prilagođenim cijenama uvoza kako bi ishodile maržu sniženja cijena izraženu u postotku (vidjeti po analogiji presudu od 25. listopada 2011., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće, T-192/08, EU:T:2011:619, t. 65.).
- 31 U tom kontekstu valja istaknuti da analiza sniženja cijena podrazumijeva ocjenu složenih gospodarskih situacija i da se široka diskrecijska ovlast kojom Komisija raspolaže obuhvaća barem odluke koje se odnose na izbor metode analize, podatke i dokaze koje treba prikupiti, metodu izračuna koju treba upotrijebiti za utvrđivanje sniženja cijena kao i tumačenje i ocjenu prikupljenih podataka (vidjeti po analogiji presudu od 20. siječnja 2022., Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2022:38, t. 78. i 107. i mišljenje nezavisnog odvjetnika G. Pitruzzelle u predmetu Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2021:533, t. 27. do 30., koje je Sud slijedio u tom predmetu).
- 32 Prvi dio prvog tužbenog razloga valja ispitati s obzirom na ta razmatranja.

– Prva metoda izračuna

- 33 U skladu s uvodnom izjavom 234. pobijane uredbe, „uvoz PME-a iz Indonezije uspoređen je” prvom metodom izračuna sniženja cijena „s prodajom PME-a proizvedenog u Europskoj uniji”, pri čemu su se „[m]arže prodaje ispod cijene kretale [...] od 6,0 % do 11,6 %”. U uvodnoj izjavi 235. pobijane uredbe pojašnjava se da je „usporedba [...] bila konkretno između PME-a s [CFPP-om] + 13 iz Indonezije i PME-a s CFPP-om + 10 iz industrije Unije”, da „PME koji se prodaje kao CFPP + 10 nije bio pomiješan kako bi dosegao taj CFPP”, da je „biodizelu dodan aditiv koji je koštao manje od 1 [eura] po MT, tj. samo oko 0,1 % troška proizvodnje” i da „Komisija ne smatra da je prilagodba za taj dodatak nužna jer ionako ne bi utjecala na izračune”.
- 34 U skladu s uvodnom izjavom 293. Privremene uredbe, tom je usporedbom obuhvaćeno otprilike 20 % ukupne prodaje proizvođača iz Unije u uzorku.
- 35 Iz uvodne izjave 292. Privremene uredbe proizlazi da se ta usporedba odnosi na isti proizvod sa stajališta uvoza iz Indonezije i industrije Unije, odnosno biodizel iz čistog palmina ulja. Tužitelji ne osporavaju te činjenice.
- 36 Komisija u uvodnoj izjavi 242. pobijane uredbe pojašnjava i da nije pronašla nikakvu razliku u cijeni između tih proizvoda. Usto, u toj je uvodnoj izjavi istaknula da se u ponuđenim cijenama za čisti PME ne upućuje na stvarni CFPP proizvoda, nego samo na PME. Budući da tužitelji nisu podnijeli nijedan dokaz kojim bi se ta utvrđenja mogla dovesti u pitanje, Komisija je iz toga pravilno zaključila da su se svi PME-i prodavali po sličnim cijenama, neovisno o njihovu točnom CFPP-u. Kad je riječ o tržišnom natjecanju između tih dvaju proizvoda, u uvodnoj izjavi 228. pobijane uredbe navodi se da je analiza prodaje proizvođača iz Unije u uzorku jasno pokazala znatnu izravnu prodaju čistog PME-a rafinerijama mineralnih dizela, koja će biti u izravnom tržišnom natjecanju s uvozom čistog PME-a iz Indonezije. Činjenica da se, u skladu s uvodnom izjavom 290. Privremene uredbe, čisti PME „obično” ne miješa s mineralnim dizelom, nego s drugim biodizelima niže razine CFPP-a kako bi se proizvela mješavina s CFPP-om od 5 °C ili s CFPP-om od 0 °C, koja se zatim miješa s mineralnim dizelom, ne može isključivati da se taj proizvod prodaje izravno rafinerijama mineralnog dizela.
- 37 Argument tužiteljâ, prema kojem se uvezeni PME upotrebljava kao ulazni materijal za proizvodnju mješavine biodizela, dok se PME proizveden u Uniji izravno miješa s mineralnim dizelom i da, slijedom toga, ne može postojati izravno tržišno natjecanje između tih dvaju proizvoda, nije potkrijepljen dokazima i čini se da se temelji na pogrešnom tumačenju pobijane uredbe.
- 38 Naime, činjenica da se u uvodnoj izjavi 253. pobijane uredbe navodi da se PME proizveden u Uniji prodaje izravno naftnim poduzećima ne znači da to nije slučaj i s uvezenim PME-om. Naprotiv, ta se pretpostavka izričito navodi u uvodnoj izjavi 228. pobijane uredbe, u kojoj je Komisija objasnila postojanje izavnog tržišnog natjecanja između tih dvaju proizvoda time što je pojasnila da je „[a]naliza prodaje proizvođača iz Unije u uzorku jasno [...] pokazala znatnu izravnu prodaju čistog PME-a rafinerijama mineralnih dizela, koja će biti u izravnom tržišnom natjecanju s uvozom čistog PME-a iz Indonezije”. Kao što to pravilno naglašava Komisija, u uvodnoj izjavi 254. navedene uredbe navodi se samo da „Komisija ne osporava da se PME uvozi u Uniju i radi miješanja s drugim biodizelima”.

- 39 Stoga tužitelji nisu uspjeli podnijeti dovoljno dokaza kako bi osporili utemeljenost ocjene činjenica iz Privremene uredbe, koja je potvrđena pobijanom uredbom. Međutim, takav je dokaz nužan kako bi se utvrdilo da je institucija počinila očitu pogrešku u ocjeni koja bi opravdavala poništenje akta (vidjeti presudu od 11. rujna 2014., *Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće*, T-444/11, EU:T:2014:773, t. 62. i navedenu sudsku praksu).
- 40 Iz prethodno navedenog proizlazi da je Komisija u prvoj metodi izračuna uzela u obzir vrstu i fizička svojstva proizvoda koje treba usporediti, kao i njihovu namjenu te njihov konkurentski odnos. Stoga je provela primjerenu usporedbu između cijene predmetnog proizvoda i cijene istovjetnog proizvoda industrije Unije prilikom prodaje obavljene na području Unije, kao što se to zahtijeva sudskom praksom navedenom u točki 29. ove presude.
- 41 Stoga treba odbiti argumente tužiteljâ koji se odnose na prvu metodu izračuna.
- *Druga metoda izračuna*
- 42 U skladu s uvodnom izjavom 245. pobijane uredbe, drugom metodom izračuna sniženja cijena „povećana je količina biodizela proizvedenog u Uniji koja se uspoređuje s uvozom iz Indonezije uključivanjem u usporedbu biodizela FAME0 koji su prodali proizvođači iz Unije u uzorku”.
- 43 U uvodnim izjavama 246. do 248. pobijane uredbe pojašnjava se:
- „(246) Kako bi se usporedila prodaja FAME0 u Uniji s ukupnim uvozom PME-a iz Indonezije, prodajna cijena FAME0 u Uniji prilagođena je te u skladu s time snižena na razinu prodajne cijene PME-a u Uniji kako bi se uzela u obzir tržišna vrijednost razlika u fizičkim svojstvima.
- (247) Za pojašnjenje izračuna na zahtjev podnositelja primjedbi, uzeto je da je cijena prethodno navedenog sniženja iznosila od 100 do 130 [eura] po metričkoj toni. Radi pojašnjenja izračuna, 55 % ukupne prodaje industrije Unije obuhvaćene tom usporedbom uključuje i PME i FAME0 [...].
- (248) Marža prodaje ispod cijene utvrđena za cijelu zemlju u okviru te metode iznosila je 7,4 %”.
- 44 Iz tumačenja pobijane uredbe proizlazi da je Komisija proširila opseg usporedbe provedene tijekom prve metode izračuna kako bi uključila, sa stajališta prodaje industrije Unije, PME i FAME0. Za te su potrebe cijene FAME0 prilagođene naniže, na razinu prodajne cijene PME-a, kako bi se uzela u obzir tržišna vrijednost razlika u fizičkim svojstvima.
- 45 Tužitelji prigovaraju Komisiji da nije uzela u obzir činjenicu da je indonezijski biodizel ulazni materijal za proizvodnju biodizela s CFPP-om od 0 °C i da se ne može upotrebljavati u određenim hladnim regijama Unije zbog njegove povišene razine CFPP-a. U prilog svojim tvrdnjama pozivaju se na izvješća odbora WTO-a, a osobito na izvješće odbora „EU-biodizel (Indonezija)”, u čijoj se točki 7.158 navodi „složenost konkurentskih odnosa između PME-a i miješanog biodizela s CFPP-om od 0 stupnjeva, s obzirom na to da je indonezijski PME ulazni materijal za miješani biodizel, uključujući miješani biodizel s CFPP-om od 0 stupnjeva”.
- 46 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi, tumačenja Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama iz Priloga 1.A Sporazumu o osnivanju WTO-a (SL 1994., L 336, str. 156.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74.,

str. 166., u daljnjem tekstu: Sporazum o subvencijama i kompenzacijskim mjerama), koje je donijelo to tijelo, ne mogu obvezivati Opći sud prilikom ocjene valjanosti pobijane uredbe (vidjeti u tom smislu i po analogiji presude od 1. ožujka 2005., Van Parys, C-377/02, EU:C:2005:121, t. 54.; od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 103. i od 19. svibnja 2021., China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products i dr./Komisija, T-254/18, u žalbenom postupku, EU:T:2021:278, t. 419.).

- 47 Međutim, Sud naglašava i da opće načelo međunarodnog prava o poštovanju ugovornih obveza (*pacta sunt servanda*), sadržano u članku 26. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora od 23. svibnja 1969., podrazumijeva da sud Unije mora, u svrhe tumačenja i primjene Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama, uzeti u obzir tumačenja različitih odredbi tog sporazuma koja je usvojilo tijelo za rješavanje sporova WTO-a (vidjeti po analogiji presudu od 20. siječnja 2022., Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2022:38, t. 32. i mišljenje nezavisnog odvjetnika G. Pitruzzelle u predmetu Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2021:533, t. 24., koje je Sud slijedio u tom predmetu). Stoga se ništa ne protivi tomu da Opći sud na njih uputi kada je riječ o tumačenju odredbi Osnovne uredbe koje odgovaraju odredbama Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 103.).
- 48 U svakom slučaju, prije svega, Komisija je u uvodnim izjavama 251. i 252. pobijane uredbe pravilno naglasila promjenu u strukturi industrije Unije koja sada proizvodi i PME. Situacija na tržištu tako se promijenila u odnosu na situaciju na kojoj se temeljila analiza iz izvješća odbora „EU-biodizel (Indonezija)”, navedena u točki 45. ove presude.
- 49 Nadalje, i suprotno tvrdnjama tužiteljâ, iz uvodne izjave 246. pobijane uredbe proizlazi da je Komisija doista uzela u obzir tržišnu vrijednost razlika u fizičkim svojstvima prilikom prilagođavanja prodajne cijene FAME0 u Uniji kako bi se provela usporedba. Usto, tužitelji ne dovode u pitanje Komisijinu prilagodbu cijene FAME0. Naprotiv, upotrebljavaju tu prilagodbu kao polazište za vlastiti prijedlog izračuna sniženja cijena za ukupnu prodaju biodizela u Uniji.
- 50 Naposljetku, Komisija je u uvodnoj izjavi 254. pobijane uredbe također utvrdila da se indonezijski PME upotrebljavao kao „ulazni materijal” i da se miješao s drugim biodizelima kako bi se proizveo, primjerice, FAME0, te je dodala da „količina uvezenog PME-a ovisi o cijeni tog uvoza, kao i o njegovim fizičkim svojstvima, te stoga cijena uvezenog PME-a vrši cjenovni pritisak i na mješavine”. Komisija je dodala da je „PME [...] jedna od najjeftinijih vrsta biodizela koji se mogu upotrebljavati u mješavinama kao što su FAME0 i FAME + 5, koji su prikladni za upotrebu na znatnom dijelu tržišta Unije tijekom cijele godine” i da se „[u]voz PME-a stoga [...] izravno natječe s drugim vrstama biodizela proizvedenog u EU-u, koji bi se inače miješali u većim količinama kako bi se postigao isti rezultat”. Usto, Komisija je u uvodnoj izjavi 297. Privremene uredbe objasnila da FAME0 često sadržava do 20 % PME-a.
- 51 Stoga je očito da je Komisija u svojoj analizi pravilno uzela u obzir namjenu proizvoda i njihove konkurentske odnose.
- 52 Slijedom toga, tužitelji nisu dokazali da je sniženje cijena koje proizlazi iz druge metode očito pogrešno.

– *Treća metoda izračuna*

- 53 U skladu s uvodnom izjavom 256. pobijane uredbe, „ukupan uvoz biodizela iz Indonezije uspoređen je” trećom metodom izračuna sniženja cijena „s ukupnom prodajom [biodizela] proizvođača Unije iz uzorka”, s obzirom na to da je „[m]arža prodaje ispod cijene utvrđena na razini cijele zemlje u okviru te metode iznosila [...] 17,1 %”.
- 54 Komisija je u uvodnoj izjavi 270. pobijane uredbe pojasnila da je taj izračun usporedba indonezijskog PME-a s CFPP-om od 13 °C s cjelokupnom prodajom proizvodnje industrije Unije u Uniji, koja uključuje i PME, te da nije podnesen nikakav obrazložen i kvantificiran zahtjev za prilagodbu.
- 55 Tužitelji tvrde da se tom metodom izračuna u potpunosti zanemaruje razlika u razini CFPP-a između indonezijskog biodizela i biodizela koji prodaju proizvođači iz Unije te naglašavaju da je važno da žalbeno tijelo i odbor WTO-a provedu potrebne prilagodbe kako bi se zajamčila valjana usporedba cijena.
- 56 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi navedenoj u točkama 46. i 47. ove presude, tumačenja Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama koja su donijela ta tijela ne mogu obvezivati Opći sud prilikom ocjene valjanosti pobijane uredbe, čak i ako ih sud Unije treba uzeti u obzir.
- 57 Uostalom, odbor WTO-a naveo je da „uspoređene cijene trebaju odgovarati proizvodima i transakcijama koji su usporedivi ako se želi postići to da se njima pruža vjerodostojna naznaka o postojanju i opsegu sniženja cijena dampinškog ili subvencioniranog uvoza u odnosu na cijenu istovjetnog nacionalnog proizvoda na koju se potom može osloniti kako bi se procijenila uzročno-posljedična veza između predmetnog uvoza i štete nanesene nacionalnim industrijama”. Dodao je da je, „[d]iskrecijska ovlast tijela osim toga ograničena općom obvezom [...] prema kojoj se utvrđenje postojanja štete, temelji na pozitivnim dokazima i uključuje objektivno ispitivanje” te da se „[u]sporedbom cijena koje nisu usporedive, prema našem mišljenju, ne ispunjava zahtjev kojim se tijelu zaduženom za ispitni postupak nalaže provedba ‚objektivnog ispitivanja’ ‚pozitivnih dokaza’”. Odbor naglašava da nekoliko čimbenika određuje prodajnu cijenu u određenoj transakciji i da stoga treba osigurati usporedivost cijena u pogledu različitih obilježja proizvoda i transakcija koji se uspoređuju. Stoga su fizička svojstva proizvoda temeljni čimbenik za utvrđivanje cijene i kada tijelo zaduženo za ispitni postupak „provodi usporedbu cijena na temelju skupine proizvoda ili prodajnih transakcija, treba osigurati da su skupine uspoređenih proizvoda ili transakcija koje čine dvije strane jednadžbe dovoljno slične da se razumno može utvrditi da svako odstupanje od cijene proizlazi iz ‚sniženja cijene’, a ne samo iz razlika u sastavu dvaju uspoređenih skupina”, s obzirom na to da se pojasnilo da, „[u] slučaju različitosti, tijelo treba provesti prilagodbe kako bi se uzele u obzir i ispravile relevantne razlike u fizičkim ili drugim obilježjima proizvoda” (izvješće odbora WTO-a naslovljeno „Kina – Antidampinške i kompenzacijske mjere na proizvode od tovnih pilića iz Sjedinjenih Američkih Država”, doneseno 2. kolovoza 2013. (WT/DS 427/R, t. 7.475, 7.476, 7.480 i 7.483)).
- 58 Nije sporno da Komisija nije provela prilagodbe prilikom treće metode izračuna sniženja cijena. Stoga valja ispitati je li usporedba cijene predmetnog proizvoda s cijenom istovjetnog proizvoda industrije Unije primjerena u smislu sudske prakse navedene u točki 29. ove presude i je li Komisija prekoračila granice svoje diskrecijske ovlasti u analizi sniženja cijena koja podrazumijeva ocjenu složenih gospodarskih situacija prema sudskoj praksi navedenoj u točki 31. ove presude.

- 59 U tom pogledu valja istaknuti da je Komisija u svojem odgovoru na tužbu pojasnila da je razina CFPP-a istovjetnog proizvoda industrije Unije koji se uzeo u obzir za tu usporedbu varirala između – 20 °C i 10 °C. Smatra da između cijene i CFPP-a ne postoji povezanost zbog koje razlika u stupnjevima dovodi do promjene cijene u eurima po toni. Iako je Komisija mogla procijeniti tržišnu vrijednost razlika u fizičkim svojstvima između prodaje FAME0 u Uniji i uvoza PME-a iz Indonezije te posljedično prilagoditi prodajnu cijenu FAME0 u Uniji, tvrdi da nije pronašla razuman pristup za provedbu drugih prilagodbi u pogledu drugih vrsta biodizela, primjerice između biodizela na bazi PME-a i biodizela s CFPP-om od – 14 °C.
- 60 Stranke se slažu da se tijekom ljetnih mjeseci i u toplijim regijama mogu prodavati biodizeli više razine CFPP-a, dok su tijekom zimskih mjeseci i u hladnijim regijama potrebni biodizeli niže razine CFPP-a. Dakle, količina PME-a koja se upotrebljava u mješavini ovisi o godišnjem dobu i lokaciji u Europi.
- 61 Stoga je Komisija napomenula da je tržište biodizela vrlo složeno. Ne slaže se s analizom tužitelja prema kojoj razina CFPP-a u svakom slučaju utječe na cijene. Naime, razina CFPP-a utječe na cijene kada, ovisno o godišnjem dobu i zemljopisnom položaju, različite razine CFPP-a mogu konkurirati na tom tržištu. Primjerice, biodizel s CFPP-om od 13 °C konkurrira biodizelu s CFPP-om od 10 °C tijekom cijele godine u nekoliko regija južne Europe. Međutim, takvo se tržišno natjecanje ne odražava automatski u razlici u cijeni. Stoga Komisija naglašava da se prodaja PME-a s CFPP-om od 10 °C u Uniji mogla usporediti s uvozom indonezijskog PME-a s CFPP-om od 13 °C a da pritom nije bila potrebna prilagodba kako bi se uzele u obzir moguće razlike u pogledu razine CFPP-a. Suprotno tomu, u određenim klimatskim uvjetima, primjerice zimi na sjeveru Europe, biodizel s CFPP-om od 13 °C ne konkurrira biodizelu s CFPP-om od – 10 °C, neovisno o bilo kakvoj razlici u cijeni, jer se biodizel s CFPP-om od 13 °C ne može upotrebljavati u tim zimskim uvjetima. Komisija iz toga zaključuje da, iako se smatralo da je prilagodba cijene na temelju razmatrane tržišne vrijednosti potrebna za FAME0, najprodavaniji proizvod proizvođača iz Unije, isto ne vrijedi za druge vrste biodizela s niskim razinama CFPP-a, koji sa stajališta cijene nisu nužno u izravnoj konkurenciji s biodizelima koji imaju višu razinu CFPP-a.
- 62 Iz objašnjenja koja je pružila Komisija proizlazi da se odluka o neprovođenju prilagodbe cijena u trećoj metodi izračuna temeljila na objektivnim elementima, odnosno na složenosti konkurentskih odnosa između biodizela s različitim razinama CFPP-a, razlici u tržišnim uvjetima za biodizele s različitim razinama CFPP-a i nepostojanju izravne povezanosti između razine CFPP-a i cijene. Na tim se elementima vjerodostojno mogu temeljiti zaključci Komisije, koja u ovom slučaju nije prekoračila svoju široku marginu prosudbe za definiranje precizne metode za analizu sniženja cijena.
- 63 Tužitelji u tim okolnostima nisu dokazali da je zatražena prilagodba bila potrebna kako bi se cijena predmetnog proizvoda mogla usporediti s cijenom istovjetnog proizvoda industrije Unije, kao što se to zahtijeva sudskom praksom (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 16. veljače 2012., Vijeće i Komisija/Interpipe Niko Tube i Interpipe NTRP, C-191/09 P i C-200/09 P, EU:C:2012:78, t. 58.).
- 64 Taj se zaključak ne može dovesti u pitanje alternativnim izračunom sniženja cijena koji tužitelji predlažu u replici. Tužitelji se oslanjaju na informacije koje je Komisija pružila u svojem odgovoru na tužbu i predlažu izračun sniženja cijena koji, primjenom omjera od 10 ili 13 eura po

toni (odnosno iste razlike po jedinici kao što je ona koju je Komisija utvrdila između cijene biodizela s CFPP-om od 0 °C i cijene biodizela s CFPP-om od 10 °C) kako bi se uzeo u obzir svaki stupanj razlike u CFPP-u, dovodi do prosječnog sniženja cijena od samo – 0,27 %.

- 65 Valja utvrditi, kao što su to tužitelji priznali na raspravi, da se ta metoda izračuna temelji na pretpostavci da prilagodba cijena između proizvoda s CFPP-om od 0 °C i proizvoda s CFPP-om od 10 °C koju je Komisija utvrdila drugom metodom izračuna može biti osnova za provedbu prilagodbi za svaki stupanj razlike u CFPP-u. Međutim, kao što to Komisija pravilno naglašava u odgovoru na repliku, tužitelji ne objašnjavaju na kojoj osnovi razlika između CFPP-a od 0 °C i CFPP-a od 10 °C podijeljena s deset može predstavljati svaku razliku u cijeni po stupnju. Naime, takva se pretpostavka ne može prihvatiti za razine CFPP-a koji variraju između – 20 °C i 10 °C uključene u izračun koji predlažu tužitelji a da pritom ne pružaju nikakvo objašnjenje u pogledu relevantnosti njihova pristupa.
- 66 Tužitelji također tvrde, kao prvo, da su Komisiji predložili obrazložene zahtjeve za prilagodbu i, kao drugo, da to što nisu dostavili druge izračune proizlazi iz činjenice da im Komisija nije pružila informacije koje su potrebne u tu svrhu. Međutim, tužitelji se u svojim pismenima ne pozivaju na povredu svojih prava obrane koja proizlazi iz tog nedostatka informacija.
- 67 U tom pogledu valja istaknuti da, u pogledu prvog prigovora koji ističu tužitelji, iz dokumenata na koje se pozivaju proizlazi da se njihov prijedlog prilagodbe, kao i prijedlog vlade Indonezije, odnosi na prvu metodu izračuna sniženja cijena i na usporedbu PME-a s CFPP-om od 13 °C te PME-a s CFPP-om od 10 °C. Stoga se ti prijedlozi nisu odnosili na treću metodu izračuna i tužitelji ne objašnjavaju zašto su oni relevantni u tom kontekstu.
- 68 Kad je riječ o drugom prigovoru koji ističu tužitelji, stranke se slažu da Komisija tijekom ispitnog postupka nije objavila raspon prodaje industrije Unije po razini CFPP-a unatoč zahtjevima tužiteljâ.
- 69 U tom pogledu valja istaknuti da su se Privremenom uredbom već pružile informacije koje se odnose na prodaju industrije Unije po CFPP-u. Tako, u skladu s uvodnim izjavama 295. i 296. Privremene uredbe i uvodnom izjavom 247. pobijane uredbe, 20 % prodaje Unije ima CFPP od 10 °C, a 35 % prodaje Unije ima CFPP od 0 °C (ukupan iznos dobiven drugom metodom, odnosno 55 %, umanjen za postotak koji odgovara PME-u s CFPP-om od 10 °C, odnosno 20 %). Ta informacija već upućuje na to da je prodaja Unije koja nije povezana s CFPP-om od 10 °C i CFPP-om od 0 °C iznosila oko 45 %. Osim toga, na temelju objašnjenja pruženih u uvodnoj izjavi 247. pobijane uredbe i uvodnoj izjavi 295. Privremene uredbe može se zaključiti da se velik dio od tih 45 % odnosio na negativni CFPP, kao što to tužitelji uostalom ističu u tužbi. Stoga su tužitelji raspolagali informacijama koje su im omogućile da shvate Komisijine izračune i da na temelju toga pruže alternative tim izračunima. Slijedom toga, treba odbiti njihov argument.
- 70 Čak i ako se kritika tužiteljâ koja se odnosi na treću metodu prihvati zbog toga što je Komisija pogrešno propustila provesti prilagodbe koje zahtijevaju razlike između proizvoda, Komisijino utvrđenje postojanja sniženja cijena, koje se ističe prvom i drugom metodom, čiji se rezultati ne dovode u pitanje, i dalje je osnovano. S obzirom na prethodna razmatranja, u svakom slučaju valja odbiti argumente tužiteljâ i stoga prvi dio prvog tužbenog razloga u cijelosti.

Drugi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na neutvrđivanju sniženja cijena za proizvod industrije Unije u cjelini i na činjenici da je pogrešno utvrđeno postojanje cjenovnog pritiska

71 Tužitelji u okviru drugog dijela tužbenog razloga koji uključuje dva prigovora tvrde, u okviru prvog prigovora, da Komisija nije utvrdila sniženje cijena za proizvod industrije Unije u cjelini. U okviru drugog prigovora tvrde da uvoz biodizela iz Indonezije ne izvršava cjenovni pritisak na tržištu Unije.

– *Utvrdivanje sniženja cijena za proizvod u cjelini*

72 Valja istaknuti da iz članka 1. Osnovne uredbe, naslovljenog „Načela”, čiji se stavak 1. odnosi na „bilo koj[i] proizvo[d] čije puštanje u slobodan promet u Uniji uzrokuje štetu”, proizlazi da se antisubvencijski ispitni postupak odnosi na konkretan proizvod. Taj „proizvod koji se razmatra” utvrđuju institucije Unije prilikom pokretanja tog ispitnog postupka. Tako se u članku 2. točki (c) navedene uredbe „istovjetan proizvod” definira kao identičan proizvod, tj. proizvod sličan u svim pogledima proizvodu koji se razmatra ili, ako nema takvog proizvoda, drugi proizvod koji, iako nije sličan u svim pogledima, ima obilježja najbliže slična onima koje ima proizvod koji se razmatra.

73 Učinak subvencioniranog uvoza na cijene istovjetnih proizvoda na tržištu Unije, koji je potreban za utvrđivanje štete na temelju članka 8. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe, utvrđuje se na temelju „proizvoda koji se razmatra”. U skladu s člankom 8. stavkom 2. te uredbe, za utvrđivanje tog učinka osobito se razmatra „je li subvencionirani uvoz doveo do značajnog sniženja cijena u usporedbi s cijenom istovjetnog proizvoda industrije Unije”.

74 Sniženje cijena izračunava se na temelju definicije „proizvod koji se razmatra”, koja upućuje na pojam „istovjetni proizvod”, kako su je odredile institucije Unije prilikom pokretanja ispitnog postupka (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 5. travnja 2017., Changshu City Standard Parts Factory i Ningbo Jinding Fastener/Vijeće, C-376/15 P i C-377/15 P, EU:C:2017:269, t. 57.).

75 Prema sudskoj praksi, Osnovna uredba sama po sebi ne određuje da se pojam „proizvod koji se razmatra” nužno odnosi na proizvod zamišljen kao istovrsna cjelina, koji se sastoji od istovjetnih proizvoda (vidjeti po analogiji presudu od 17. ožujka 2016., Portmeirion Group, C-232/14, EU:C:2016:180, t. 42.). Definiranje „proizvoda koji se razmatra” prilikom pokretanja ispitnog postupka ne zabranjuje institucijama Unije da podijele taj proizvod na vrste ili modele zasebnih proizvoda i da se oslone na usporedbe između cijene proizvoda na tržištu Unije i izvozne cijene, za svaki pojedinačni model i za svaku pojedinačnu vrstu (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 5. travnja 2017., Changshu City Standard Parts Factory i Ningbo Jinding Fastener/Vijeće, C-376/15 P i C-377/15 P, EU:C:2017:269, t. 59.).

76 Tužitelji tvrde da se Komisijina obveza utvrđivanja sniženja cijene za „proizvod koji se razmatra” u cjelini može temeljiti na analognoj primjeni zaključaka proizašlih iz presude od 5. travnja 2017., Changshu City Standard Parts Factory i Ningbo Jinding Fastener/Vijeće (C-376/15 P i C-377/15 P, EU:C:2017:269, t. 60.).

77 Međutim, zaključci proizašli iz presude od 5. travnja 2017., Changshu City Standard Parts Factory i Ningbo Jinding Fastener/Vijeće (C-376/15 P i C-377/15 P, EU:C:2017:269), koji se odnose na tumačenje članka 2. stavka 11. Uredbe (EU) 2016/1036 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti od dampinškog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske unije (SL 2016., L 176, str. 21.), nisu primjenjivi na analizu utjecaja dampinškog uvoza na cijene

industrije Unije koja se predviđa člankom 3. stavcima 2. i 3. te uredbe, kojem je u području antisubvencija ekvivalentan članak 8. stavci 1. i 2. Osnovne uredbe. Naime, valja istaknuti suštinsku razliku između određivanja dampinške marže i analize, za potrebe utvrđivanja štete, utjecaja dampinškog uvoza na cijene industrije Unije zbog činjenice da ta analiza podrazumijeva usporedbu prodaja ne od istog poduzetnika, kao što je slučaj određivanja dampinške marže koja se izračunava na temelju podataka predmetnog proizvođača izvoznika, nego od više poduzetnika, odnosno proizvođača izvoznika koji su bili predmet uzorka i poduzetnika koji su dio industrije Unije koji su bili predmet uzorka (presuda od 20. siječnja 2022., Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2022:38, t. 150. do 159. i mišljenje nezavisnog odvjetnika G. Pitruzzelle u predmetu Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2021:533, t. 136. do 139., koje je Sud slijedio u tom predmetu). Isti zaključak vrijedi, *mutatis mutandis*, kad je riječ o utvrđivanju sniženja cijena na temelju Osnovne uredbe u području antisubvencija. Stoga zaključci proizašli iz presude od 5. travnja 2017., Changshu City Standard Parts Factory i Ningbo Jinding Fastener/Vijeće (C-376/15 P i C-377/15 P, EU:C:2017:269), nisu primjenjivi u ovom sporu.

- 78 U ovom se slučaju uvodnom izjavom 27. pobijane uredbe u pogledu definicije predmetnog proizvoda upućuje na uvodne izjave 31. do 37. Privremene uredbe (vidjeti točke 9. do 11. ove presude).
- 79 Tužitelji tvrde da je Komisija u okviru prve metode izračuna utvrdila sniženje cijena samo za 20 % ukupne prodaje proizvođača iz Unije u uzorku. Osim toga, u okviru druge metode izračuna, analiza sniženja cijena sadržava nedostatke jer se u njoj nije uzela u obzir velika složenost konkurentskog odnosa između tih proizvoda i jer je obuhvaćala samo 55 % ukupne prodaje proizvođača iz Unije u uzorku, dok je treća metoda besmislena. Takvim su se pristupom omogućile situacije u kojima se postojanje sniženja cijena za mali postotak prodaje industrije Unije ekstrapoliralo na preostalu prodaju industrije Unije.
- 80 Valja utvrditi da ta argumentacija tužiteljâ polazi od pretpostavke da je pogrešna treća metoda izračuna sniženja cijena kojom se uvoz biodizela iz Indonezije uspoređuje s ukupnom prodajom biodizela proizvođača iz Unije u uzorku i da u drugoj metodi izračuna koja sadržava nedostatke analiza sniženja cijena obuhvaća samo 55 % ukupne prodaje proizvođača iz Unije u uzorku. Međutim, argumenti tužiteljâ u tom smislu odbijeni su u okviru glavnog rasuđivanja Općeg suda prilikom ispitivanja prvog dijela prvog tužbenog razloga. Naime, valja utvrditi da je Komisija izračunala sniženje cijena najprije za 20 %, zatim za 55 %, i naposljetku za ukupnu prodaju proizvođača iz Unije. Stoga se, kao što to pravilno naglašava Komisija, nije provela nikakva ekstrapolacija na temelju utvrđenja donesenih na osnovi 20 % prodaje Unije.
- 81 Stoga taj prigovor treba odbiti. Pod pretpostavkom da se Komisija pogrešno oslonila na treću metodu izračuna sniženja cijena, ne može se prihvatiti ni argumentacija tužiteljâ. Naime, upotreba drugih dviju metoda omogućila je Komisiji da procijeni značenje sniženja cijena za 55 % prodaje proizvođača iz Unije, odnosno većine prodaje, koje predstavlja stanje na cijelom tržištu. Tužitelji, koji nisu mogli dokazati da ta analiza očito sadržava pogreške, stoga ne mogu valjano tvrditi da je izračun sniženja cijena očito pogrešan zbog toga što se njime provodi nepravilna ekstrapolacija previše rascjepkanih podataka ili zbog toga što predstavlja mali postotak prodaje.

– *Cjenovni pritisak*

- 82 Tužitelji tvrde da je Komisija pogrešno utvrdila da je uvoz biodizela iz Indonezije mogao izvršiti cjenovni pritisak, s obzirom na to da PME predstavlja samo 20 % biodizela s CFPP-om od 0 °C i da 35 % do 45 % biodizela koji se prodaje na tržištu Unije ima CFPP manji od nula. Osim toga, na

temelju tablice 2. pobijane uredbe može se utvrditi da je samo 13 % smanjenja troškova tijekom razdoblja nakon ispitnog postupka preneseno na kupce, što stoga dokazuje da uvoz iz Indonezije ne izvršava nikakav pritisak na prodajne cijene u Uniji. Analiza elemenata uključenih u tablicu 2. pobijane uredbe i tablicu 11. Privremene uredbe pokazuje da se profitna marža proizvođača iz Unije smanjila s – 1,8 % na 0,4 %.

- 83 Uvodno valja istaknuti da se člankom 8. stavkom 1. točkom (a) Osnovne uredbe ne zahtijeva ocjena učinka sniženja cijena kao takvog na cijene Unije (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 12. prosinca 2014., *Crown Equipment (Suzhou) i Crown Gabelstapler/Vijeće*, T-643/11, EU:T:2014:1076, t. 174. (neobjavljena)), nego općenitijeg učinka subvencioniranog uvoza na cijene istovjetnih proizvoda na tržištu Unije.
- 84 U svakom slučaju, Komisija je u uvodnoj izjavi 328. Privremene uredbe, na temelju elemenata iz tablice 11. te uredbe, navedene u njezinoj uvodnoj izjavi 325., napomenula da je sniženje cijena za otprilike 10 % izvršavalo znatan pritisak da se cijene snize, što je dovelo do toga da industrija Unije nije mogla ostvariti korist od nižih troškova proizvodnje tijekom razdoblja ispitnog postupka jer je to smanjenje morala u potpunosti prenijeti na svoje kupce kako bi izbjegla još veći gubitak tržišnog udjela.
- 85 U tom pogledu valja uzeti u obzir podatke iz tablice 2. navedene u uvodnoj izjavi 325. pobijane uredbe i tablice 11. navedene u uvodnoj izjavi 325. Privremene uredbe:

Industrija Unije (prije, tijekom i nakon razdoblja ispitnog postupka)					
	2015.	2016.	2017.	Razdoblje ispitnog postupka	od listopada 2018. do lipnja 2019.
Prosječna jedinična prodajna cijena u Uniji na ukupnom tržištu (EUR/tona)	715	765	832	794	790
Jedinični trošak proizvodnje (EUR/tona)	728	767	827	791	760

- 86 Iz tih podataka proizlazi da je prodajna cijena Unije prije i nakon razdoblja ispitnog postupka bila veća od troškova proizvodnje. Međutim, to ne isključuje postojanje cjenovnog pritiska koji izvršava uvoz iz Indonezije. Naime, iz tih podataka proizlazi i da su se cijene industrije Unije dodatno smanjile (za – 4,56 % između 2017. i razdoblja ispitnog postupka), iako je smanjenje troškova proizvodnje (za – 4,35 % između 2017. i razdoblja ispitnog postupka) omogućilo da se izbjegne gubitak u odnosu na troškove, što potvrđuje Komisijin zaključak iz uvodne izjave 399. pobijane uredbe da industrija Unije nije mogla ostvariti korist od nižih troškova tijekom razdoblja ispitnog postupka. Usto valja utvrditi da se podaci iz tablica navedenih u točki 85. ove presude odnose na ukupnu prodaju Unije, a ne samo na postotak njezine prodaje, kao što to tvrde tužitelji.
- 87 Stoga, budući da ti podaci podupiru Komisijine zaključke, valja smatrati da ta institucija u ovom slučaju nije počinila očitu pogrešku u ocjeni u smislu sudske prakse navedene u točki 25. ove presude.

88 S obzirom na prethodna razmatranja, valja odbiti taj prigovor, a slijedom toga i prvi tužbeni razlog u cijelosti.

Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na tome da se analizom uzročno-posljedične veze u pobijanoj uredbi povređuje članak 8. stavak 5. Osnovne uredbe

89 Tužitelji u okviru drugog tužbenog razloga tvrde da je Komisija svoju analizu uzročno-posljedične veze između navodno subvencioniranog uvoza i štete nanesene industriji Unije temeljila na pogrešnom zaključku u pogledu sniženja cijena. Stoga je povreda članka 8. stavaka 1. i 2. Osnovne uredbe koju je Komisija počinila prilikom utvrđivanja sniženja cijena dovela do povrede članka 8. stavka 5. navedene uredbe.

90 U tom je pogledu dovoljno napomenuti da se drugi tužbeni razlog temelji na pretpostavci da se prihvaća prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavaka 1. i 2. Osnovne uredbe prilikom izračuna sniženja cijena. Budući da se taj tužbeni razlog odbio u cijelosti, Komisiji se ne može prigovoriti da je uzela u obzir sniženje cijena utvrđeno u pobijanoj uredbi kako bi ocijenila njegove učinke na industriju Unije.

91 Stoga valja odbiti drugi tužbeni razlog.

Treći tužbeni razlog, koji se temelji na očitoj pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da postoji subvencija u obliku dobave CPO-a uz manju naknadu od primjerene

92 Treći tužbeni razlog sastoji se od triju dijelova koje osporava Komisija, koju podupire EBB.

Prvi dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. Osnovne uredbe i na očitoj pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da je vlada Indonezije dobavljačima CPO-a povjerila zadaću ili ih je usmjerila na to da dobavljaju svoje proizvode uz manju naknadu od primjerene

93 Tužitelji u okviru prvog dijela tvrde da je Komisija pogrešno zaključila da je vlada Indonezije dobavljačima CPO-a povjerila zadaću ili ih usmjeravala na to da dobavljaju svoje proizvode uz manju naknadu od primjerene, kao prvo, primjenom izvoznih ograničenja i, kao drugo, transparentnim „utvrđivanjem cijena” PTPN-a, proizvođača CPO-a koji je u stopostotnom vlasništvu vlade Indonezije.

94 Prije svega valja podsjetiti na to se člankom 3. Osnovne uredbe određuje da se smatra da subvencija postoji ako su ispunjeni uvjeti navedeni u njegovim točkama 1. i 2., odnosno ako postoji „financijski doprinos” vlade zemlje podrijetla ili izvoza i ako se time dodjeljuje „korist”.

95 Široka diskrecijska ovlast kojom institucije Unije raspolažu u području mjera trgovinske zaštite prema sudskoj praksi (vidjeti točku 24. ove presude) odnosi se i na utvrđivanje postojanja financijskog doprinosa u smislu članka 3. točke 1. Osnovne uredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 11. listopada 2012., Novatex/Vijeće, T-556/10, neobjavljenu, EU:T:2012:537, t. 34. i 35.).

- 96 U skladu s člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom iv. Osnovne uredbe, „financijski doprinos” postoji ako vlada „povjerava ili usmjerava privatno tijelo na obavljanje jednog ili više vrsta poslova navedenih u točkama i., ii. i iii. koji bi uobičajeno bili u nadležnosti vlade” pa se „ta praksa ne razlikuje u pravom smislu od prakse koju vlade uobičajeno primjenjuju”.
- 97 Pojmovi „povjeriti” ili „usmjeriti” nisu definirani Osnovnom uredbom.
- 98 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, značenje i područje primjene pojma za koji pravo Unije ne daje definiciju trebaju se utvrditi u skladu s njegovim uobičajenim značenjem u svakodnevnom jeziku, uzimajući u obzir kontekst u kojem se koristi i svrhe propisa kojeg je dio (vidjeti u tom smislu presude od 3. rujna 2014., Deckmyn i Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, t. 19. i od 5. travnja 2017., Changshu City Standard Parts Factory i Ningbo Jinding Fastener/Vijeće, C-376/15 P i C-377/15 P, EU:C:2017:269, t. 52.).
- 99 U tom pogledu valja istaknuti da je cilj članka 3. Osnovne uredbe definirati pojam „subvencija” protiv kojeg se može uvesti kompenzacijska pristojba.
- 100 Konkretnije, cilj članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe jest definirati pojam „financijski doprinos” na način da se isključe mjere vlade koje nisu obuhvaćene jednom od kategorija navedenih u toj odredbi. S tog se aspekta u članku 3. točki 1. podtočki (a) podpodtočkama i. do iii. Osnovne uredbe navode konkretne situacije za koje treba smatrati da obuhvaćaju financijski doprinos vlade, odnosno izravan ili neizravan prijenos sredstava, otpis prihoda vlade i davanje robe ili pružanje usluga ili kupnju robe, dok se člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom iv. drugom alinejom Osnovne uredbe predviđa da je radnja vlade u vidu povjeravanja zadaće privatnom tijelu ili njegova usmjeravanja na obavljanje jednog ili više vrsta poslova navedenih u podpodtočkama i., ii. i iii. izjednačena s davanjem financijskog doprinosa te vlade u smislu članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 106.).
- 101 U tom kontekstu članak 3. točka 1. podtočka (a) podpodtočka iv. druga alineja Osnovne uredbe jest u biti odredba o sprečavanju izbjegavanja kojom se nastoji osigurati da se vlade trećih zemalja ne mogu izuzeti od pravila o subvencijama, tako da donesu mjere koje naizgled nisu obuhvaćene *stricto sensu* područjem primjene članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočaka i. do iii. te uredbe, nego zapravo imaju istovrsne učinke (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 107.). Tako i Žalbeno tijelo WTO-a tumači članak 1. stavak 1.1. točku (a) podtočku 1. podpodtočku iv. Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama, čiji je sadržaj sličan onomu članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. Osnovne uredbe (vidjeti izvješće Žalbenog tijela WTO-a naslovljeno „Sjedinjene Američke Države – Ispitni postupak o kompenzacijskoj pristojbi za Dynamic Random Access Memory (DRAM) iz Koreje”, doneseno 27. lipnja 2005. (WT/DS 296/AB/R, t. 113.)).
- 102 U skladu s njegovim uobičajenim značenjem u svakodnevnom jeziku, pojam „povjeriti” znači „dodijeliti funkciju ili dužnost, imenovati, delegirati, odrediti”. Tako se u sudskoj praksi, kako bi se osigurao u cijelosti koristan učinak članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. druge alineje Osnovne uredbe, taj pojam tumačio kao „svako djelovanje vlade koje se izravno ili neizravno svodi na to da se privatnom tijelu dodijeli odgovornost za izvršavanje posla poput onih navedenih u članku 3. točki 1. podtočki (a) podpodtočkama i. do iii. navedene uredbe” (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 108.). Iz toga slijedi da pojam „usmjeriti”, čije je uobičajeno značenje u svakodnevnom jeziku „narediti, zapovjediti, diktirati, naložiti, propisati, obvezati”, obuhvaća svako djelovanje vlade koje se

izravno ili neizravno svodi na izvršavanje njezine ovlasti nad privatnim tijelom kako bi ono obavilo posao poput onih navedenih u članku 3. točki 1. podtočki (a) podpodtočkama i. do iii. Osnovne uredbe.

- 103 Usto, iz rastavnog veznika „ili” između „povjeriti” i „usmjeriti”, koji označava alternativnost, jasno proizlazi da ta dva djelovanja mogu nastati neovisno jedno o drugome, ali i zajedno. Štoviše, iz tumačenja članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. druge alineje Osnovne uredbe, kojim se ne ograničava priroda ili cilj „povjeravanja zadaće” ili „usmjeravanja”, i sudske prakse navedene u točki 102. ove presude, kojom se uzima u obzir „svako djelovanje vlade”, proizlazi da to djelovanje ne treba nužno biti posljedica akta ili donesene mjere razmatranih zasebno, nego može biti i posljedica zajedničkog učinka nekoliko mjera.
- 104 Upravo s obzirom na ta razmatranja treba analizirati Komisijin zaključak prema kojem je vlada Indonezije, primjenom mjera kao što su izvozni porez, izvozna pristojba i *de facto* kontrola domaćih cijena CPO-a posredstvom PTPN-a, nastojala postići to da proizvođači CPO-a dobavljaju taj proizvod na indonezijskom tržištu uz manju naknadu od primjerene.

– *Izvozni porez i izvozna pristojba*

- 105 Tužitelji u okviru prvog prigovora tvrde da je Komisija pogrešno zaključila da su izvozni porez, koji je tijekom razdoblja ispitnog postupka utvrđen na nulu, i izvozna pristojba, koja je suspendirana od prosinca 2018., doveli do „povjeravanja zadaće” dobavljačima CPO-a ili njihova usmjeravanja na to da dobavljaju svoje proizvode uz manju naknadu od primjerene. Usto, cilj tih mjera nije da se cijene CPO-a zadrže na niskoj razini kako bi se pružila potpora industriji biodizela. Takav je ishod samo sekundarni učinak mjera čiji je glavni cilj bio zajamčiti stabilnost cijena ulja za kuhanje i financirati Fond za nasade uljnih palmi.
- 106 Iz uvodnih izjava 113. i 117. Privremene uredbe proizlazi da je u ovom slučaju vlada Indonezije uvela izvozni porez i izvoznju pristojbu na CPO.
- 107 U skladu s uvodnim izjavama 87. i 88. Privremene uredbe, izvozni porez prvi je put uveden 1994. te se u svojoj verziji iz 2016. sastojao od rasporeda postupnih carina na CPO te na druge proizvode, uključujući biodizel (kojem se redovito dodjeljuje niža stopa nego CPO-u). Indonezijski izvoznici plaćali su porez povezan s referentnom cijenom vlade Indonezije koja se odnosi na izvoz CPO-a. Stoga, kad se povećala referentna cijena izvoza koju je utvrdila vlada Indonezije, povećala se i izvozna carina. Kada je referentna cijena bila niža od 750 američkih dolara (USD) po toni, primjenjiva stopa izvoznog poreza iznosila je 0%. Cijena CPO-a ostala je tijekom razdoblja ispitnog postupka ispod praga od 750 USD po toni te stoga nije trebalo platiti nikakav izvozni porez.
- 108 U skladu s uvodnom izjavom 89. Privremene uredbe, vlada Indonezije ubirala je 2015. i izvoznju pristojbu na CPO i proizvode na kraju proizvodnog lanca. Tijekom razdoblja ispitnog postupka, ta je izvozna pristojba bila utvrđena u iznosu od 50 USD po toni za CPO te 20 USD po toni za biodizel.
- 109 Kako bi utvrdila postojanje financijskog doprinosa u Privremenoj uredbi, čiji se zaključci potvrđuju pobijanom uredbom (u uvodnim izjavama 102. do 161.), Komisija je provela analizu koja se temelji na relevantnoj sudskoj praksi WTO-a.

- 110 Komisija je na temelju te analize u uvodnim izjavama 111. do 157. Privremene uredbe smatrala da je vlada Indonezije svojim djelovanjem „povjerala zadaću” proizvođačima CPO-a ili ih „usmjerila” na to da dobavljaju svoje proizvode domaćim korisnicima uz manju naknadu od primjerene kako bi se u Indoneziji stvorilo domaće tržište s umjetno niskim cijenama. Komisija je zatim u uvodnoj izjavi 160. te uredbe istaknula da se svi indonezijski proizvođači CPO-a trebaju smatrati privatnim tijelima i, u uvodnim izjavama 162. i 169. te uredbe, da su ti poduzetnici dobavljali CPO na domaćem tržištu uz manju naknadu od primjerene. Naposljetku, Komisija je u uvodnoj izjavi 170. te uredbe smatrala da je dobava CPO-a koji se nalazi na indonezijskom tlu indonezijskoj industriji biodizela zadaća koja je uobičajeno u nadležnosti vlade. Naime, Komisija je u toj uvodnoj izjavi smatrala da takva zadaća podrazumijeva da vlada neke države, koja ima suverenitet nad svojim prirodnim resursima, utvrđuje regulatorne uvjete dobave sirovina iz te zemlje domaćim poduzetnicima.
- 111 Komisija je analizom o kojoj je riječ utvrdila, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 134. pobijane uredbe, da je vlada Indonezije primjenom izvoznog poreza i izvozne pristojbe, zajedno s ostalim mjerama, kao što se to naglašava u uvodnim izjavama 103., 146. i 157. pobijane uredbe, nastojala postići to da proizvođači CPO-a dobavljaju CPO na indonezijskom tržištu uz manju naknadu od primjerene. Naime, navedena vlada uspostavila je sustav izvoznih ograničenja kojim je izvoz CPO-a učinila komercijalno neprivačnim.
- 112 Činjenica da je vlada Indonezije osmislila i uvela takav sustav ističe se različitim elementima koje je Komisija navela u pobijanoj uredbi i Privremenoj uredbi te koje tužitelji nisu dovodili u pitanje.
- 113 Tako se u uvodnoj izjavi 116. Privremene uredbe istaknulo da je vlada Indonezije povezala sustav izvoznog poreza izravno s međunarodnim cijenama CPO-a, a ne s drugim podacima (kao što su razine proizvodnje ili utjecaj na okoliš) kako bi se utjecalo na cijene koje plaćaju proizvođači izvoznici. Iz tablice 1. navedene u toj uvodnoj izjavi proizlazi da je vlada Indonezije pratila kretanje cijena na međunarodnoj razini i prilagođavala razinu izvoznih poreza ovisno o tim cijenama, što je dovelo do smanjenja profitabilnosti izvoza.
- 114 Komisija je u uvodnoj izjavi 119. Privremene uredbe također napomenula da je indonezijska Glavna uprava za carinu i trošarine 2015. javno objasnila da je cilj izvoznih carina osigurati dostupnost sirovina i potaknuti rast domaće industrije palminog ulja na kraju proizvodnog lanca, čiji je sastavni dio proizvodnja biodizela.
- 115 Kad je riječ o izvoznju pristojbi, Komisija je u uvodnoj izjavi 117. Privremene uredbe naglasila da se njezino uvođenje 2015. dogodilo istodobno s razdobljem u kojem su indonezijske cijene bile gotovo identične svjetskim cijenama i omogućilo je proizvođačima biodizela da kupuju CPO po cijenama nižima od onih koje bi inače bile dostupne. Usto, Komisija je u uvodnoj izjavi 114. pobijane uredbe objasnila da se tom pristojbom financirao Fond za nasade uljnih palmi i da se njome u stvarnosti podupirala isključivo industrija biodizela dodjelom subvencija.
- 116 U uvodnim izjavama 128. i 129. pobijane uredbe navode se i dva novinska članka sastavljena nakon razdoblja ispitnog postupka kojima se potvrđuju Komisijini zaključci o tom razdoblju. Tako je glavni tajnik indonezijskog udruženja proizvođača palmina ulja u članku od 19. prosinca 2018. predvidio da bi izvoz CPO-a mogao porasti nakon što se izvozna pristojba snizi na nulu. U članku od 6. prosinca 2018. nezavisni analitičar smatra da će nakon ukidanja izvozne pristojbe indonezijski izvoznici proizvoda od palminog ulja postati konkurentniji jer će ostvariti uštede čiji će se najveći dio vjerojatno prenijeti na indonezijske poljoprivrednike uz povećanje cijena CPO-a na domaćem tržištu.

- 117 Komisija je na temelju tih razmatranja u uvodnoj izjavi 118. pobijane uredbe valjano mogla zaključiti da je „opći sustav ograničavanja izvoza koji je uvela vlada Indonezije osmišljen kako bi se njime donijela korist industriji biodizela umjetnim održavanjem niskih domaćih cijena [CPO-a]”.
- 118 U tom se pogledu, kao prvo, tužitelji pozivaju na sudsku praksu WTO-a i tvrde da ta izvozna ograničenja nisu obuhvaćena područjem primjene članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe zbog toga što im je cilj osigurati lokalnu potražnju i stabilnost cijena ulja za kuhanje (u pogledu izvoznog poreza) i financirati Fond za nasade uljnih palmi (u pogledu izvozne pristojbe) te zbog toga što je utjecaj koji mogu imati na cijene CPO-a samo sekundarni učinak tih propisa. Vlada Indonezije imala je samo ulogu poticanja pukim izvršavanjem svoje djelatnosti prikupljanja javnih sredstava.
- 119 Prije svega, kad je riječ o argumentu tužiteljâ da vlada Indonezije nije imala ulogu aktivniju od provedbe pukog poticanja, valja utvrditi da je donošenjem izvoznih ograničenja o kojima je riječ u konkretnom kontekstu u kojem je, kao prvo, izvozni porez bio povezan s međunarodnim cijenama CPO-a i povećavao se usporedno s povećanjem cijena, te, kao drugo, izvozna pristojba uvedena tijekom razdoblja u kojem su indonezijske cijene bile gotovo identične svjetskim cijenama, navedena vlada ograničila slobodu djelovanja tih poduzetnika, tako što je u praksi ograničila njihovu sposobnost odlučivanja o tržištu za prodaju svojih proizvoda (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., *Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija*, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 124.).
- 120 Nadalje, ne može se prihvatiti argument tužiteljâ prema kojem je vlada Indonezije samo obavljala svoju djelatnost prikupljanja javnih sredstava, s obzirom na to da je utjecaj koji je ta djelatnost mogla imati na cijene CPO-a bio samo sekundarni učinak. Naime, kao što to proizlazi iz točaka 111. do 116. ove presude, izvozna ograničenja o kojima je riječ uvedena su, zajedno s drugim mjerama, s ciljem osiguravanja dobave CPO-a na indonezijskom tržištu po neprimjereno niskoj cijeni i čak su bila prilagođena s obzirom na međunarodne cijene kako bi se postigao taj rezultat. Činjenica da se u zakonodavstvu o kojem je riječ izričito ne navodi taj cilj nije dovoljna da bi se pobio taj zaključak.
- 121 Naposljetku, treba odbiti argumente koje tužitelji u tom pogledu temelje na sudskoj praksi tijela za rješavanje sporova WTO-a i osobito izvješću odbora tijela za rješavanje sporova WTO-a naslovljenog „Sjedinjene Američke Države – Mjere u okviru kojih se izvozna ograničenja smatraju subvencijama”, donesenog 23. kolovoza 2001. (WT/DS 194/R). Naime, ne dovodeći u pitanje sudsku praksu navedenu u točkama 46. i 47. ove presude, taj se predmet odnosio na pitanje je li zakonodavstvo Sjedinjenih Američkih Država u području kompenzacijskih pristojbi, koje je, prema stajalištu Kanade, regulatorno djelovanje vlade kojim se ograničava izvoz robe, to jest, dakle, izvozno ograničenje, izjednačilo s „financijskim doprinosom” u smislu članka 1. stavka 1.1. točke(a) podtočke 1. Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama, bilo u skladu s tom odredbom. Stoga se taj spor nije odnosio na posebna izvozna ograničenja, koja su dio skupa mjera s istim ciljem i koja su se ispitala s obzirom na izjave indonezijske Glavne uprave za carinu i trošarine o cilju jamčenja dostupnosti sirovina i poticanja rasta određene industrije, kao što se to ističe u točki 114. ove presude (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., *Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija*, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 134.).
- 122 Kao drugo, tužitelji tvrde da se primjenom izvoznih ograničenja dobavljačima CPO-a nije uskratila mogućnost razumnog izbora i nije ugrozila njihova sposobnost izvoza, s obzirom na to da se izvozilo više od 70 % indonezijskog CPO-a.

- 123 Taj se argument ne može prihvatiti. Naime, činjenica da se izvozilo 70 % indonezijskog CPO-a ne znači da su proizvođači CPO-a mogli slobodno i razumno odabrati da će izvoziti svoj proizvod i za to primati primjerenu naknadu. Naprotiv, kao što to pravilno naglašava Komisija, proizvođači CPO-a najprije su zadovoljavali domaću potražnju, koja je prema javnim izvorima navedenima u uvodnoj izjavi 153. pobijane uredbe iznosila 30 % proizvodnje, a tek su nakon toga obavljali izvoz. Iz toga proizlazi da ti proizvođači nisu nastojali izvoziti veći dio svoje proizvodnje ondje gdje su cijene bile veće jer su moguće dodatne koristi izvoza bile ograničene primjenom izvoznih ograničenja koja je uvela vlada Indonezije.
- 124 Kao treće, tužitelji tvrde da se na temelju izvoznog poreza, koji je bio utvrđen na nulu tijekom razdoblja ispitnog postupka, i izvozne pristojbe, koja je suspendirana od prosinca 2018., nije moglo omogućiti povjeravanje zadaće dobavljačima CPO-a ili njihovo usmjeravanje na to da dobavljaju svoje proizvode uz manju naknadu od primjerene.
- 125 Kao što se to ističe u točkama 106. i 113. ove presude, vlada Indonezije izravno je povezala sustav izvoznih poreza s međunarodnim cijenama CPO-a. Iz toga slijedi da je činjenica da je izvozni porez iznosio nula tijekom razdoblja ispitnog postupka, kao što se to naglašava u uvodnoj izjavi 113. pobijane uredbe, posljedica specifičnih tržišnih okolnosti. Naime, niska razina međunarodnih cijena sama je po sebi dovoljna da potakne proizvođače CPO-a na to da najprije zadovolje domaću potražnju. Kao što to pravilno naglašava Komisija, da vlada Indonezije više nije namjeravala naplaćivati taj porez, ukinula bi ga.
- 126 Kad je riječ o izvoznju pristojbi, nije sporno da se ona naplaćivala tijekom razdoblja ispitnog postupka i da je bila utvrđena u iznosu od 50 USD po toni za CPO te 20 USD po toni za biodizel. Činjenica da je ta pristojba suspendirana, kao što to tvrde tužitelji, nakon razdoblja ispitnog postupka, odnosno u prosincu 2018., ne utječe na valjanost Komisijinih zaključaka o tom razdoblju u pobijanoj uredbi.
- 127 Kao četvrto, tužitelji tvrde da je Komisija povrijedila i članak 15. stavak 1. drugi podstavak Osnovne uredbe time što je uvela kompenzacijske mjere unatoč činjenici da su izvozni porez i izvozna pristojba bili „povučeni” ili da u trenutku donošenja antisubvencijskih mjera više nisu donosili nikakvu korist izvoznicima o kojima je riječ.
- 128 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se člankom 15. stavkom 1. drugim podstavkom Osnovne uredbe predviđa da se kompenzacijske mjere ne uvode ako se subvencije povuku ili se dokaže da subvencije više ne donose korist tim izvoznicima.
- 129 Iz teksta tog članka proizlazi da se argument tužiteljâ temelji na njegovu pogrešnom tumačenju. Naime, čak i pod pretpostavkom da su izvozni porez i izvozna pristojba bili „povučeni” kao što to tvrde tužitelji, to bi značilo samo da je nestao jedan od instrumenata kojima je vlada Indonezije raspolagala u svrhu dobavljanja CPO-a uz manju naknadu od primjerene, zajedno s PTPN-ovim utvrđivanjem cijena i dodjelom subvencija proizvođačima CPO-a. Taj nestanak stoga ne podrazumijeva povlačenje subvencije koja je, osim dobave CPO-a uz manju naknadu od primjerene (uvodne izjave 102. do 187. pobijane uredbe), imala oblik izravnog prijenosa sredstava preko Fonda za nasade uljnih palmi (uvodne izjave 28. do 101. pobijane uredbe) i oslobođenja od uvoznih carina na strojeve uvezene u carinske zone (uvodne izjave 188. do 193. pobijane uredbe). Ne može se smatrati ni da se tim subvencijama više nije donosila korist izvoznicima o kojima je riječ jer ta korist ne ovisi o iznosu izvoznih carina, nego o njihovu odvratajućem učinku i

činjenici da se proizvođačima CPO-a, primjenom skupa mjera koje uključuju i izvozna ograničenja, „povjerila zadaća” ili ih se usmjerilo na to da dobavljaju CPO po neprimjereno niskoj cijeni.

130 Stoga prvi prigovor valja odbiti.

– *PTPN-ova kontrola cijena*

131 Tužitelji u okviru drugog prigovora tvrde da je Komisija povrijedila članak 3. točku 1. podtočku (a) podpodtočku iv. Osnovne uredbe i počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je zaključila da je vlada Indonezije, na temelju PTPN-ova transparentnog „utvrđivanja cijena”, „povjerila zadaću” dobavljačima CPO-a ili ih na to „usmjerila”.

132 Uvodno valja podsjetiti na to da je Komisija, kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 91. do 99. i 126. Privremene uredbe te uvodnih izjava 120. i 123. pobijane uredbe, s obzirom na nedostatak suradnje između dobavljača CPO-a i PTPN-a, primijenila odredbe članka 28. stavka 1. Osnovne uredbe i da je svoje zaključke temeljila na raspoloživim podacima.

133 Prema sudskoj praksi, člankom 28. Osnovne uredbe institucije se ovlašćuje da se koriste raspoloživim podacima kako se ne bi narušila učinkovitost Unijinih mjera trgovinske zaštite svaki puta kada bi se institucije Unije u okviru ispitnog postupka suočile s nesuradnjom (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 26. siječnja 2017., Maxcom/City Cycle Industries, C-248/15 P, C-254/15 P i C-260/15 P, EU:C:2017:62, t. 67.) a da ih se pritom ne obvezuje na to da se koriste najboljim raspoloživim podacima (presuda od 11. rujna 2014., Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće, T-444/11, EU:T:2014:773, t. 94.). Iz toga proizlazi da se Komisijina široka diskrecijska ovlast u području mjera trgovinske zaštite, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 24. ove presude, primjenjuje i kad je riječ o primjeni članka 28. Osnovne uredbe.

134 Kao prvo, tužitelji prigovaraju Komisiji da je počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je zaključila da je PTPN utvrđivao svoje cijene CPO-a na umjetno nisku razinu. Tvrde da PTPN nije utvrđivao svoje cijene jer su se, kao prvo, te cijene određivale na dnevnim dražbama i jer je, kao drugo, domaće tržište obilježavala znatna kupovna moć kupaca CPO-a.

135 U tom pogledu, iz uvodnih izjava 128. do 131. Privremene uredbe proizlazi da je PTPN grupa društava u stopostotnom vlasništvu države, koju vlada Indonezije izravno kontrolira i koja proizvodi različitu robu, uključujući CPO.

136 U uvodnim izjavama 132. i 133. Privremene uredbe pojašnjava se, i stranke se slažu, da je PTPN organizirao dnevne dražbe za prodaju svojeg CPO-a. PTPN je prije pokretanja dnevnog postupka dražbe utvrđivao „okvirnu cijenu” za taj dan, ali nije bio obavezan odbijati ponude ispod te „okvirne cijene”.

137 Komisija je na temelju nekoliko raspoloživih podataka zaključila da je PTPN utvrđivao svoje cijene CPO-a na umjetno nisku razinu. Na prvom mjestu, iz uvodne izjave 151. pobijane uredbe proizlazi da je vlada Indonezije utjecala na PTPN-ove odluke u pogledu njegove politike cijena. Naime, kad je ponuđena cijena za kupnju CPO-a bila niža od „okvirne cijene” utvrđene za taj dan, PTPN-ov upravni odbor, koji su činili isključivo predstavnici vlade Indonezije, mogao je odlučiti hoće li prihvatiti ponudu, što je redovito bio slučaj. Na drugom mjestu, iz uvodne izjave 125. pobijane uredbe i uvodne izjave 135. Privremene uredbe proizlazi da su dostupne informacije upućivale na to da je PTPN proteklih godina ostvarivao gubitke jer je slijedio napatke vlade Indonezije. Na

trećem mjestu, kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 122. do 124. pobijane uredbe, Komisija nije mogla pribaviti nijedan dokaz da je „okvirna cijena” odraz tržišne cijene proizašle iz konkurentnog natječajnog postupka. Naprotiv, domaća cijena CPO-a bila je niža od svake od međunarodnih referentnih vrijednosti.

- 138 S obzirom na prethodno navedeno, valja utvrditi da Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je na temelju raspoloživih podataka zaključila da PTPN nije djelovao kao razumni gospodarski subjekt na tržištu i da je utvrđivao cijenu CPO-a na razinu nižu od referentnih vrijednosti.
- 139 Kad je riječ o argumentu tužiteljâ koji se odnosi na neuravnoteženost tržišta, valja istaknuti da je točno da tržište obilježava takva neuravnoteženost u korist kupaca CPO-a, velikih poduzetnika koji imaju „kompenzacijsku kupovnu moć”. Komisija je to priznala u uvodnoj izjavi 146. Privremene uredbe. Međutim, tom se okolnosti ne može dovesti u pitanje zaključak prema kojem je vlada Indonezije posredstvom PTPN-a mogla provesti mehanizam utvrđivanja cijena. Naime, kao što je to Komisija istaknula u toj uvodnoj izjavi, a da joj nitko nije proturječio, druga je značajka tržišta CPO-a, ovaj put sa stajališta ponude, njegova rascjepkanost između velikog broja malih poduzeća, osobito pojedinačnih poljoprivrednika. U takvim je okolnostima, nakon što je PTPN utvrdio cijenu za taj dan, dobavljačima CPO-a koji su držali male tržišne udjele bilo vrlo teško utvrditi veće prodajne cijene u odnosu na kupce koji imaju znatnu kupovnu moć. Stoga valja odbiti tvrdnje tužiteljâ prema kojima je struktura tržišta sprečavala PTPN da utvrdi cijene. Naprotiv, ta je struktura tržišta bila čimbenik koji je omogućio PTPN-u da utvrdi cijene CPO-a.
- 140 Osim toga, valja odbiti tvrdnju tužiteljâ prema kojoj je Komisija povrijedila svoju obvezu obrazlaganja.
- 141 Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi, nedostatak obrazloženja ili nedovoljno obrazloženje predstavlja tužbeni razlog koji se temelji na bitnoj povredi postupka, koji je kao takav različit od tužbenog razloga koji se temelji na netočnosti obrazloženja odluke, čiji je nadzor obuhvaćen ispitivanjem osnovanosti te odluke (presude od 19. lipnja 2009., Qualcomm/Komisija, T-48/04, EU:T:2009:212, t. 175. i od 18. listopada 2016., Crown Equipment (Suzhou) i Crown Gabelstapler/Vijeće, T-351/13, neobjavljena, EU:T:2016:616, t. 110.). Obrazloženje koje se zahtijeva člankom 296. drugim stavkom UFEU-a mora jasno i nedvosmisleno odražavati zaključke institucije koja je donijela akt kako bi se zainteresiranim osobama omogućilo da saznaju razloge za donesenu mjeru i nadležnom sudu da provodi svoj nadzor (vidjeti po analogiji presude od 30. rujna 2003., Eurocoton i dr./Vijeće, C-76/01 P, EU:C:2003:511, t. 88. i od 12. prosinca 2014., Crown Equipment (Suzhou) i Crown Gabelstapler/Vijeće, T-643/11, EU:T:2014:1076, t. 129. (neobjavljeno)).
- 142 Međutim, u ovom slučaju, u uvodnim izjavama pobijane uredbe i Privremene uredbe koje se analiziraju u točkama 135. do 139. ove presude jasno se iznose razlozi zbog kojih je Komisija smatrala da PTPN nije djelovao kao razumni gospodarski subjekt na tržištu i da je utvrđivao cijenu CPO-a na razinu nižu od referentnih vrijednosti. Tim se objašnjenjima tužiteljima omogućilo da saznaju razloge za donesenu mjeru kako bi mogli zaštititi svoja prava, a sudu Unije da provodi svoj nadzor, kao što to proizlazi iz točke 134. i sljedećih točaka ove presude.
- 143 Kao drugo, tužitelji tvrde da je Komisija pogrešno zaključila da je vlada Indonezije transparentnim priopćavanjem PTPN-ovih dnevnih cijena CPO-a „povjerila zadaću” ostalim dobavljačima CPO-a ili ih „usmjerila” na to da dobavljaju svoje proizvode na domaćem tržištu uz manju naknadu od

primjerene. Cijene neovisnih dobavljača CPO-a utvrđuju se na temelju činjeničnih okolnosti konkretnog slučaja i strukture tržišta te proizlaze iz prava sudionika na tržištu na slobodan izbor. Ponašanje dobavljača CPO-a je „samo neočekivana posljedica” PTPN-ove transparentnosti.

- 144 Iz uvodne izjave 160. pobijane uredbe proizlazi da se „povjeravanje zadaće” ili „usmjeravanje” u ovom slučaju sastoji u tome da vlada Indonezije, posredstvom PTPN-a, djeluje kao tijelo koje utvrđuje cijene na domaćem indonezijskom tržištu i da svi neovisni dobavljači CPO-a prate te pokazatelje cijena. Naime, Komisija je prije svega utvrdila, a tužitelji ne dovode valjano u pitanje ta utvrđenja, kao što to proizlazi iz točaka 135. do 137. ove presude, da je PTPN utvrđivao svoje cijene CPO-a na umjetno nisku razinu. Nadalje, Komisija je u uvodnim izjavama 140. do 141. Privremene uredbe napomenula da je PTPN objavljivao rezultate dnevnog nadmetanja na svojoj internetskoj platformi uvijek u 15:30 na dan nadmetanja, da je navodio točnu jediničnu cijenu CPO-a po kojoj se ono dodjeljuje i da su se svakodnevni pregovori između dobavljača CPO-a koji nisu PTPN i kupaca CPO-a, u kojima je početna cijena PTPN-ova dnevna cijena, u pravilu provodili čim bi rezultati PTPN-ova natječajnog postupka postali dostupni. Dnevna cijena CPO-a na domaćem tržištu precizno je odražavala cijenu dodjele u okviru PTPN-ovih dnevnih dražbi i usto je jedinična cijena koju su proizvođači izvoznici plaćali proizvođačima CPO-a koji nisu u državnom vlasništvu tijekom razdoblja ispitnog postupka uvijek bila ista ili niža od PTPN-ove cijene za taj dan. Naposljetku, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 138. pobijane uredbe, do tih je činjenica došlo u kontekstu u kojem je vlada Indonezije donijela mjere kojima se narušila sposobnost dobavljača da izvoze svoj CPO.
- 145 U takvim okolnostima, Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je smatrala da je vlada Indonezije, na temelju PTPN-ova transparentnog „utvrđivanja cijena” u smislu sudske prakse navedene u točkama 101. do 103. ove presude, povjerila zadaću dobavljačima CPO-a ili ih na to usmjerila.
- 146 Zbog tih se razloga ne mogu prihvatiti argumenti tužiteljâ i slijedom toga treba odbiti prvi dio trećeg tužbenog razloga u cijelosti.

Drugi dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe i na očitoj pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da je vlada Indonezije pružila potporu prihodu ili cijeni

- 147 Komisija smatra da treba odbiti drugi dio trećeg tužbenog razloga jer tužitelji u tužbi upućuju na potporu prihodu ili cijeni pruženu „dobavljačima CPO-a”, dok se Komisijini zaključci odnose na potporu pruženu proizvođačima biodizela. Komisija tvrdi i da su pojašnjenja koja su tužitelji pružili u tom pogledu u fazi replike nedopuštena u smislu članka 84. stavka 1. Poslovnika Općeg suda.
- 148 U tom pogledu valja istaknuti da, u skladu s člankom 76. točkom (d) Poslovnika, u tužbi treba naznačiti predmet spora i dati sažet prikaz tužbenih razloga, a te naznake moraju biti jasne i precizne kako bi se tuženiku omogućilo da pripremi svoje argumente, a sudu Unije da provede svoj nadzor (presuda od 3. svibnja 2018., Sigma Orionis/Komisija, T-48/16, EU:T:2018:245, t. 54.) S obzirom na argumentaciju koju je iznijela u odgovoru na tužbu i u odgovoru na repliku, Komisija je očito mogla razumjeti kritike koje su tužitelji naveli u odnosu na pobijanu uredbu. Usto, temeljni pravni i činjenični elementi na kojima se zasniva ovaj dio tužbenog razloga na dosljedan su i razumljiv način vidljivi iz njezina samog teksta, unatoč tomu što se u naslovu tog dijela navodi da se potpora prihodu ili cijeni pružala „dobavljačima CPO-a” i unatoč pogrešnom upućivanju na uvodnu izjavu 172. Privremene uredbe koja se zapravo odnosi na postojanje financijskog

doprinosu na temelju članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. Osnovne uredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 3. srpnja 2018., *Transtec/Komisija*, T-616/15, EU:T:2018:399, t. 46.). Tužba stoga ispunjava zahtjeve iz članka 76. točke (d) Poslovnika.

- 149 Uostalom, člankom 84. Poslovnika određuje se da je tijekom postupka zabranjeno iznositi nove razloge, osim ako se ne temelje na pravnim ili činjeničnim pitanjima za koja se saznalo tijekom postupka. Prema sudskoj praksi, razlog koji predstavlja proširenje onog razloga koji je prethodno, na izravan ili neizravan način, iznesen u tužbi kojom se pokreće postupak i koji je s tim razlogom usko povezan treba proglasiti dopuštenim. Isto vrijedi i za prigovor istaknut u potporu tužbenom razlogu (presuda od 19. ožujka 2013., *In 't Veld/Komisija*, T-301/10, EU:T:2013:135, t. 97.).
- 150 Doista, na drugi dio trećeg tužbenog razloga, koji se odnosi na Komisijine zaključke u pogledu potpore prihodu ili cijeni, već se pozivalo u tužbi kojom se pokreće postupak. Pojašnjenja koja su tužitelji pružili u replici, u odgovoru na tvrdnje iz odgovora na tužbu, predstavljaju samo obično proširenje navedenog dijela, koji stoga treba smatrati dopuštenim.
- 151 Tužitelji tvrde da je Komisija preširoko tumačila pojam „potpora prihodu ili cijeni” u smislu članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe, protivno sudskoj praksi WTO-a. Taj pojam uključuje samo izravnu intervenciju vlade na tržištu u svrhu utvrđivanja cijene proizvoda na određenu razinu. Njime nisu obuhvaćena djelovanja koja imaju samo neizravan učinak na tržište, kao što su izvozna ograničenja i PTPN-ovo priopćavanje cijena u ovom slučaju. Ni druge mjere koje je Komisija uzela u obzir nisu dovele do potpore prihodu ili cijeni.
- 152 U tom pogledu valja utvrditi da tužitelji u okviru tog dijela ne osporavaju postojanje skupa mjera koje je donijela vlada Indonezije i koje je Komisija navela u uvodnim izjavama 188. do 190. Privremene uredbe, čiji se zaključci potvrđuju uvodnom izjavom 169. pobijane uredbe, nego njihovu kvalifikaciju kao „potpore prihodu ili cijeni” u smislu članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe.
- 153 Budući da se taj izraz ne definira u Osnovnoj uredbi, valja ga tumačiti, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 98. ove presude, u skladu s njegovim uobičajenim značenjem u svakodnevnom jeziku, uzimajući u obzir kontekst u kojem se koristi i svrhe propisa kojeg je dio.
- 154 Cilj članka 3. Osnovne uredbe jest definirati pojam „subvencija” koji opravdava uvođenje kompenzacijske pristojbe. Konkretnije, člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) navedene uredbe predviđa se da se smatra da subvencija postoji ako postoji „financijski doprinos”, „ili”, u skladu s podtočkom (b), ako postoji „bilo koji oblik potpore prihodu ili cijeni u smislu članka XVI. GATT-a iz 1994.”. Iz toga proizlazi da je cilj članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe predvidjeti alternativni oblik subvencije onoj iz podtočke (a), kao što to jasno pokazuje upotreba rastavnog veznika „ili” koji označava alternativnost, kako bi se proširio opseg te odredbe.
- 155 Ta se odredba upotrebljava u kontekstu utvrđivanja postojanja subvencije i za njezino se tumačenje izričito upućuje na članak XVI. GATT-a, iz čega proizlazi volja zakonodavca Unije da sâm ograniči manevarski prostor u primjeni pravila GATT-a i WTO-a (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2015., *Komisija/Rusal Armenal*, C-21/14 P, EU:C:2015:494, t. 40. i 41. i navedenu sudsku praksu). U tom se članku upućuje na „sve subvencije, uključujući bilo koji oblik potpore prihodu ili cijeni, kojima se izravno ili neizravno povećava izvoz bilo kojeg proizvoda iz njezina državnog područja ili smanjuje uvoz bilo kojeg proizvoda u to područje”. Iz toga proizlazi da je, u smislu te odredbe, „potpora prihodu ili cijeni” oblik subvencije i da je ta odredba usmjerena na učinke te odredbe na izvoz i uvoz.

- 156 Prema njegovu uobičajenom značenju u svakodnevnom jeziku, pojam „potpora” znači „pomoć”, „podrška”, „zaštita”, „pripomoć” ili „oslonac”, a „podupirati” znači „održavati, nositi, podržavati” ili „pomoći, pružati podršku, poticati, pripomoći”. Iz teksta članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe i članka XVI. GATT-a proizlazi da to djelovanje može imati „bilo koji oblik” ili „svaki oblik”, što je izraz koji ostavlja otvoreno pitanje „izgleda”, „aspekta”, „strukture” ili „načina djelovanja ili postupanja”. Stoga izraz „potpora prihodu ili cijeni” treba tumačiti na način da on obuhvaća svako djelovanje vlade kojim se izravno ili neizravno održava stabilnost prihoda ili cijena ili se uzrokuje njihovo povećanje. Upućivanje u članku 3. točki 1. podtočki (b) Osnovne uredbe na članak XVI. GATT-a podrazumijeva da se uzimaju u obzir i učinci tog djelovanja na izvoz i uvoz.
- 157 U ovom slučaju, kako bi odredila postoji li potpora prihodu ili cijeni u Privremenoj uredbi, čiji se zaključci potvrđuju u uvodnoj izjavi 169. pobijane uredbe, Komisija je utvrdila da je vlada Indonezije, provedbom skupa mjera, odnosno sustava izvoznih ograničenja za CPO, *de facto* utvrđivanjem cijena CPO-a na domaćem tržištu na umjetno nisku razinu i izravnim subvencioniranjem proizvođača CPO-a kako bi ih potaknula na to da postupaju u skladu s ciljevima vlade, razmotrenim u širem kontekstu promicanja razvoja industrije biodizela, osobito propisivanjem obveznog miješanja i uspostavom Fonda za nasade uljnih palmi u korist proizvođača biodizela, namjeravala intervenirati na tržištu kako bi osigurala konkretan ishod, a to je da proizvođači biodizela ostvaruju korist od umjetno niskih cijena za svoju opskrbu CPO-om, sirovinom koja čini oko 90 % njihovih troškova proizvodnje.
- 158 Komisija je u uvodnoj izjavi 191. Privremene uredbe zaključila da su te mjere vlade Indonezije pridonijele prihodu proizvođača biodizela i da su im omogućile da svoju glavnu sirovinu i element troška dobiju po cijeni nižoj od cijene na svjetskom tržištu, iz čega je zatim proizašlo umjetno povećanje dobiti ostvarene uglavnom izvozom u treće zemlje. Komisija je utvrdila i znatno povećanje izvoza biodizela u 2018., kao što to proizlazi iz tablice 2. navedene u uvodnoj izjavi 192. Privremene uredbe. Ta se analiza u cijelosti potvrđuje pobijanom uredbom (vidjeti uvodnu izjavu 169. pobijane uredbe).
- 159 Iz tih utvrđenja, s obzirom na razmatranja iz točaka 154. do 156. ove presude, proizlazi da Komisija nije povrijedila članak 3. točku 1. podtočku (b) Osnovne uredbe i da nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je zaključila da se mjere koje je provela vlada Indonezije mogu kvalificirati kao potpora prihodu ili cijeni u korist proizvođača biodizela.
- 160 Ne dovodeći u pitanje sudsku praksu navedenu u točkama 46. i 47. ove presude, taj se zaključak ne može osporavati razmatranjima iz izvješća odbora WTO-a naslovljenog „Kina – Kompenzacijske i antidampinške pristojbe na plosnato valjane proizvode od elektročelika s orijentiranim kristalima iz Sjedinjenih Američkih Država”, donesenog 15. lipnja 2012. (WT/DS 414/R), na koje se pozivaju tužitelji. U tom je predmetu odbor smatrao da izraz „bilo koji vid pomoći [...] cijeni” iz članka 1. stavka 1.1. točke (a) podtočke 2. Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama nema dovoljno širok opseg da bi obuhvaćao sporazume o dobrovoljnim ograničenjima kojima se ograničava uvoz čelika u Sjedinjene Američke Države i koji na cijene mogu imati slučajan sekundarni učinak čiji je razmjer neizvjestan. Stoga se taj spor nije odnosio na skup mjera s istim ciljem i iste prirode kao što su one ispitane u pobijanoj uredbi, osobito na posebna izvozna ograničenja i *de facto* utvrđivanje cijena posredstvom poduzetnika koji je u stopostotnom vlasništvu vlade Indonezije.
- 161 Slijedom toga, treba odbiti drugi dio trećeg tužbenog razloga.

Treći dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 2. i članka 6. točke (d) Osnovne uredbe te na očitoj pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da se indonezijskim proizvođačima dodijelila korist

- 162 Tužitelji u okviru trećeg dijela trećeg tužbenog razloga tvrde da je Komisija utvrđivanjem postojanja koristi i upotrebom pogrešnih referentnih cijena za izračun navedene koristi povrijedila članak 3. točku 2. i članak 6. točku (d) Osnovne uredbe.
- 163 U tom pogledu valja istaknuti da se člankom 3. Osnovne uredbe predviđa da se smatra da subvencija postoji ako postoji „financijski doprinos” vlade ili njezina „potpor[a] prihodu ili cijeni” i ako se time dodjeljuje „korist”. Člancima 6. i 7. navedene uredbe određuju se detaljna pravila za izračun „koristi” koja se dodjeljuje. Kad je riječ o financijskom doprinosu ili potpori prihodu ili cijeni koji se sastoje od vladine prodaje robe, člankom 6. točkom (d) Osnovne uredbe u biti se predviđa da se tom prodajom korist dodjeljuje ako se prodaje za manju naknadu od primjerene (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 195. i 196.).
- 164 U članku 6. navedene uredbe navode se pravila za utvrđivanje, ovisno o vrsti mjere o kojoj je riječ, može li se ta mjera smatrati „korišću za primatelja”. U skladu s tim pravilima, korist postoji ako je primatelj konkretno primio financijski doprinos koji mu omogućuje da ostvari uvjete povoljnije od onih koji su mu dostupni na tržištu. Kad je riječ osobito o isporuci robe, člankom 6. točkom (d) Osnovne uredbe predviđa se da korist postoji samo ako se „prodaje za manju naknadu od primjerene”, pri čemu se „[p]rimjerenost naknade utvrđuje [...] u odnosu na prevladavajuće uvjete na tržištu za dotični proizvod ili uslugu u zemlji prodaje ili kupovine, uključujući cijenu, kvalitetu, raspoloživost, utrživost, prijevoz i druge kupoprodajne uvjete”. Iz tog teksta proizlazi da utvrđivanje „koristi” obuhvaća usporedbu i da prilikom njega, stoga što se odnosi na ocjenu primjerenosti plaćene cijene u odnosu na uobičajene uvjete na tržištu, u načelu u zemlji prodaje, treba uzeti u obzir sve elemente troška koji za primatelja nastaje uslijed primitka robe koju je vlada prodala. Stoga iz te odredbe proizlazi da metoda koju je Komisija upotrijebila za izračun koristi treba, u mjeri u kojoj je to moguće, biti u stanju izraziti korist koja je stvarno dodijeljena primatelju (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 208. do 210.).
- 165 U ovom slučaju, iz uvodnih izjava 170. i 171. pobijane uredbe proizlazi da je Komisija utvrdila postojanje koristi na način da je kao referentnu cijenu, u svrhu usporedbe, upotrijebila izvozne cijene franco brod (FOB) CPO-a iz Indonezije u ostatak svijeta, kako su navedene u indonezijskim statističkim podacima o izvozu, i da je korist dodijeljenu primatelju izračunala kao zbroj razlika između tih referentnih cijena CPO-a izračunanih po mjesecu tijekom razdoblja ispitnog postupka i cijena plaćenih za CPO kupljen na domaćem tržištu. Konkretnije, u skladu s uvodnim izjavama 199. do 201. Privremene uredbe, Komisija je izračunala mjesečni prosjek svjetskih cijena FOB izvoza iz Indonezije tijekom razdoblja ispitnog postupka, a zatim je s tom cijenom usporedila domaće cijene CPO-a koje su plaćali indonezijski proizvođači biodizela. Komisija je smatrala da je ukupan iznos razlike „ušteda” koju su ostvarili indonezijski proizvođači biodizela koji kupuju CPO na indonezijskom domaćem tržištu u odnosu na cijenu koju bi platili da indonezijsko tržište nije bilo narušeno i da taj iznos odgovara koristi koju je vlada Indonezije dodijelila tim proizvođačima tijekom razdoblja ispitnog postupka.

- 166 Iz tih obrazloženja proizlazi, kao prvo, da se argument tužiteljâ prema kojem je Komisija pogrešno upotrijebila međunarodne cijene kao referentne cijene temelji na pogrešnom tumačenju Privremene uredbe i pobijane uredbe te ga treba odbiti. Naime, iz uvodne izjave 198. Privremene uredbe i uvodne izjave 182. pobijane uredbe jasno proizlazi da Komisija kao referentne cijene nije upotrijebila međunarodne cijene, nego cijene FOB za izvoz iz Indonezije u ostatak svijeta.
- 167 Kao drugo, argumenti tužiteljâ kojima se pobija Komisijin zaključak da su cijene CPO-a na indonezijskom tržištu bile narušene intervencijom vlade Indonezije već su odbijeni u okviru prvog dijela ovog tužbenog razloga. Slijedom toga, Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je smatrala da za izračun koristi dodijeljene primatelju dobavom robe uz manju naknadu od primjerene treba utvrditi primjerenu referentnu cijenu.
- 168 Kao treće, iz uvodne izjave 198. Privremene uredbe proizlazi da je Komisija smatrala da su cijene FOB za izvoz CPO-a iz Indonezije u ostatak svijeta odgovarajuća referentna vrijednost jer se utvrđuju u skladu s načelima slobodnog tržišta, odražavaju prevladavajuće uvjete na tržištu Indonezije i nisu narušene intervencijama vlade te su, slijedom toga, najbliža zamjena za nenarušene cijene na indonezijskom domaćem tržištu bez intervencije vlade Indonezije. Tužitelji u pogledu te analize tvrde da, čak i pod pretpostavkom da su cijene CPO-a na indonezijskom unutarnjem tržištu narušene, cijena FOB za izvoz nije valjana referentna cijena jer je i sama narušena izvoznim ograničenjima. Tužitelji su na raspravi potkrijepili taj argument time što su naglasili da se cijena u koju je uključena izvozna pristojba u iznosu od 50 USD po toni, koja se po definiciji plaća samo za izvezeni proizvod, ne može upotrijebiti kao referentna cijena koja je zamjena za nenarušenu cijenu na domaćem tržištu. Komisija je u odgovoru na tužbu sama priznala da razlika između domaćih cijena CPO-a i izvoznih cijena CPO-a više ili manje odgovara iznosu izvozne pristojbe.
- 169 Taj argument treba odbiti. Prije svega, činjenica da su u cijenu FOB CPO-a za izvoz iz Indonezije uključeni učinci izvozne pristojbe, kao što to Komisija pojašnjava u uvodnim izjavama 173. i 181. pobijane uredbe, ne podrazumijeva nužno da je ta cijena narušena. Naprotiv, budući da je cijena CPO-a na domaćem tržištu bila manja od primjerene, zbog skupa mjera među kojima su izvozni porez i izvozna pristojba te PTPN-ovo utvrđivanje cijena, cijena CPO-a za izvoz odgovarala je, nakon plaćanja izvozne pristojbe, kao što to pravilno naglašava Komisija, cijeni koju su prodavatelji nudili prilikom izvoza i koju su kupci bili spremni platiti na međunarodnom tržištu.
- 170 Nadalje, Komisija je u uvodnoj izjavi 173. pobijane uredbe objasnila da je polazište argumenata tužiteljâ bila pretpostavka da domaće cijene CPO-a nisu bile umjetno niske, nego da su izvozne cijene bile previsoke zbog izvozne pristojbe. Naime, nije sporno da se argument tužiteljâ temelji na usporedbi cijene na domaćem tržištu s cijenom FOB za izvoz. Međutim, Komisija je dokazala, a da pritom nije počinila očitu pogrešku u ocjeni, da se CPO prodavao proizvođaču biodizela po umjetno niskoj cijeni zbog skupa mjera koje je donijela vlada Indonezije, među kojima je izvozna pristojba bila samo jedan od sastavnih dijelova. Iz toga proizlazi da se argument tužiteljâ temelji na pogrešnoj pretpostavci.
- 171 Naposljetku, iako je izvozna pristojba jedna od mjera koje su dovele do poticanja dobavljača CPO-a na to da obavljaju prodaju na domaćem tržištu po neprimjereno niskim cijenama, indonezijska cijena FOB za izvoz zbog toga nije neprimjerena kao referentna cijena za izračun koristi.

- 172 Stoga Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je smatrala da ta cijena omogućuje, u skladu s pravilom utvrđenim u članku 6. točki (d) Osnovne uredbe i sudskoj praksi navedenoj u točki 164. ove presude, da se u mjeri u kojoj je to moguće izrazi korist koja je stvarno dodijeljena primatelju.
- 173 S obzirom na ta razmatranja, valja odbiti treći dio tužbenog razloga, a slijedom toga i treći tužbeni razlog u cijelosti.

Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na tome da je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni i povrijedila članak 3. točku 1. podtočku (a) podpodtočku i. te članak 3. točku 2. Osnovne uredbe time što je zaključila da postoji subvencija u obliku izravnog prijenosa sredstava

- 174 Četvrti tužbeni razlog sastoji se od dvaju dijelova koje osporava Komisija, koju podupire EBB.

Prvi dio četvrtog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. Osnovne uredbe i na očitj pogrešci u ocjeni jer je Komisija plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi kvalificirala kao subvencije

- 175 Tužitelji u okviru prvog dijela tvrde da plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi nisu izravan prijenos sredstava u obliku subvencije, nego plaćanje za kupnju biodizela.
- 176 Valja podsjetiti na to da se člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom i. Osnovne uredbe određuje da „financijski doprinos vlade zemlje podrijetla ili izvoza” postoji ako „praksa vlade uključuje izravni prijenos sredstava (na primjer, dotacije, zajmovi, dokapitalizacija)”.
- 177 Cilj članka 3. Osnovne uredbe jest definirati, s jedne strane pojam „subvencija” kojim se opravdava uvođenje kompenzacijske pristojbe i, s druge strane, pojam „financijski doprinos” na način da se iz njega isključe mjere vlade koje nisu obuhvaćene jednom od kategorija navedenih u toj odredbi (vidjeti točke 99. i 100. ove presude).
- 178 Iz tumačenja članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. Osnovne uredbe, i osobito iz izraza „praksa vlade”, proizlazi da se izravan prijenos sredstava treba moći pripisati vladi. Međutim, ta odredba ne sadržava nikakvo pojašnjenje u pogledu podrijetla prenesenih sredstava. Tako se točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom i. tog članka u pojam „financijski doprinos” uključuje „praksa vlade” koja podrazumijeva izravan prijenos sredstava a da se pritom ne dodaju zahtjevi u pogledu podrijetla tih sredstava. Činjenica da podrijetlo sredstava ne utječe na kvalifikaciju prakse vlade kao „financijskog doprinosa vlade” jasna je u slučaju predviđenom člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom iv. drugom alinejom, u kojem vlada povjerava zadaću privatnom tijelu ili ga usmjerava na to da obavlja određene poslove kao što je izravan prijenos sredstava, a da pritom ne navodi odakle trebaju potjecati upotrijebljena sredstva. Iz tih odredbi proizlazi da pojam „financijski doprinos vlade” obuhvaća sva novčana sredstva kojima se vlada stvarno može koristiti. Usto, kako bi se ocijenilo može li se izravnim prijenosom sredstava opravdati uvođenje kompenzacijske pristojbe, treba uzeti u obzir nepostojanje protučinidbe ili istovrijedne činidbe poduzetnika koji prima tu pristojbu.
- 179 U ovom slučaju, iz uvodnih izjava 30. do 33. pobijane uredbe proizlazi i nije sporno da je Fond za nasade uljnih palmi javno tijelo. To se tijelo upotrebljava kako bi se pružila potpora nabavi biodizela koju provode subjekti koje imenuju vladina tijela te je Agenciji za upravljanje Fondom

za nasade uljnih palmi (u daljnjem tekstu: Agencija za upravljanje) povjerilo zadaću naplate izvoznih pristojbi na izvoz proizvoda od palminog ulja koje čine sredstva tog fonda (uvodne izjave 41. do 43. Privremene uredbe).

180 U skladu s uvodnim izjavama 45. do 50. Privremene uredbe (i s uvodnom izjavom 37. pobijane uredbe), postupak koji je Komisija kvalificirala kao „izravan prijenos sredstava” bio je sljedeći:

„(45) Točnije, u članku 9. stavku 1. Predsjedničke uredbe 26/2016 propisuje se da ‚glavni direktor Glavne uprave za novu energiju iz obnovljivih izvora i očuvanje energije [...] imenuje subjekt za naftna goriva koji provodi postupak nabave biodizela u smislu članka 4. u okviru financiranja od strane Agencije za upravljanje [...] i pritom poštuje politiku Upravljačkog odbora Agencije za upravljanje [...]’, dok se u članku 9. stavku 8. određuje da ‚glavni direktor [Glavne uprave za novu energiju iz obnovljivih izvora i očuvanje energije] na temelju odobrenja ministra u smislu stavka 7. u ime ministra imenuje: a. proizvođače biodizela koji će sudjelovati u nabavi biodizela; i b. raspodjelu obujma biodizela za svakog proizvođača biodizela’. [...]

(46) Proizvođači biodizela koji odluče sudjelovati i kojima je dodijeljena kvota na temelju te uredbe obvezni su takozvanom ‚subjektu za naftna goriva’ prodavati mjesečnu količinu biodizela. Vlada Indonezije dosad je imenovala sljedeće subjekte za naftna goriva:

(a) PT Pertamina („Pertamina”), društvo za proizvodnju nafte i plina u državnom vlasništvu; i

(b) PT AKR Corporindo Tbk („AKR”), privatno društvo za proizvodnju nafte i plina.

(47) U [Fondu za nasade uljnih palmi] [...] predviđen [je] posebni mehanizam plaćanja na temelju kojeg Pertamina (i u slučaju nekih malih količina AKR) proizvođačima biodizela plaća po referentnoj cijeni za dizel (za razliku od stvarne cijene biodizela, koja bi tijekom [razdoblja ispitnog postupka] bila viša), dok Agencija za upravljanje proizvođačima biodizela isplaćuje razliku između takve referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela iz [Fonda za nasade uljnih palmi].

(48) Referentnu cijenu dizela i biodizela utvrđuje ministar energetike i mineralnih resursa [...] na sljedeći način:

(a) referentna cijena dizela temelji se na cijenama o kojima izvješćuje agencija Platts prema prosjeku cijene nafte na tržištu Singapura [...] te trošku proizvodnje dizela u Indoneziji;

(b) referentna cijena biodizela temelji se [...] na domaćoj cijeni [CPO-a] kojoj se pridodaju troškovi prerade [...].

(49) Točnije, svaki proizvođač biodizela, uključujući sve proizvođače izvoznike, društvu Pertamina (ili AKR-u, ovisno o slučaju) ispostavlja račun za obujam biodizela koji je kupac dužan upotrebljavati na temelju obveze miješanja [u skladu s kojom subjekti u pogledu niza primjena, kao što je javni prijevoz, imaju zakonsku obvezu kao gorivo upotrebljavati mješavinu mineralnog dizela i biodizela koja sadržava najmanje 20 % biodizela], a Pertamina (ili AKR) plaća proizvođaču referentnu cijenu dizela za to razdoblje. [...]

- (50) Nakon toga proizvođač biodizela, kako bi nadoknadio razliku u cijeni između cijene koju plaćaju Pertamina i AKR (na temelju referentne cijene dizela) i referentne cijene biodizela, dostavlja Agenciji za upravljanje dodatni račun za isti obujam i prilaže popis dokumenata. Nakon što primi račun i provjeri elemente koje on sadržava, Agencija za upravljanje relevantnom proizvođaču biodizela plaća razliku između referentne cijene dizela (koju plaća Pertamina ili AKR, ovisno o slučaju) i referentne cijene biodizela određene za to razdoblje.”
- 181 Kao prvo, tužitelji tvrde da je Komisija pogrešno kvalificirala plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi kao izravni prijenos sredstava u obliku subvencije, a ne kao plaćanja izvršena kao protučinidbu za prodaju biodizela društvu PT Pertamina (u daljnjem tekstu: Pertamina) jer je, s obzirom na to da je i Pertamina javno tijelo, ona dio indonezijske države i u svakom je slučaju dio jedinstvenog gospodarskog subjekta, zajedno s Agencijom za upravljanje.
- 182 U tom pogledu, na prvom mjestu, valja napomenuti da iz uvodne izjave 46. Privremene uredbe proizlazi da Pertamina pripada indonezijskoj državi. Međutim, osim činjenice da Pertamina i Agencija za upravljanje pripadaju indonezijskoj državi, tužitelji ne navode nijedan činjenični ili pravni element u potporu svojoj tvrdnji da, prema sudskoj praksi na koju se pozivaju (presuda od 16. veljače 2012., Vijeće i Komisija/Interpipe Niko Tube i Interpipe NTRP, C-191/09 P i C-200/09 P, EU:C:2012:78, t. 52. do 55.), ta tijela djeluju unutar grupe koju čine pravno različita društva i koja na taj način organizira sve djelatnosti koje u drugim slučajevima obavlja subjekt koji je s pravnog stajališta također jedinstven. Naprotiv, nije sporno da privatni poduzetnik koji nije povezan s državom, PT AKR Corporindo Tbk (u daljnjem tekstu: AKR), obavlja iste poslove kao Pertamina.
- 183 Na drugom mjestu, čak i pod pretpostavkom da je, suprotno Komisijinim zaključcima u uvodnim izjavama 48. i 49. pobijane uredbe, Pertamina javno tijelo, riječ je o subjektu koji je odvojen od Fonda za nasade uljnih palmi i Agencije za upravljanje te ništa ne upućuje na to da je Pertamina, „zajedničkim djelovanjem” nekoliko javnih tijela, zajedno s Agencijom za upravljanje i vladom Indonezije djelovala kao jedan te isti kupac biodizela, kao što to tvrde tužitelji. Naime, kao što to pravilno naglašava Komisija, Pertamina nije bila agencija kojoj je vlada povjerila zadaću obavljanja samo određenih poslova, nego društvo za proizvodnju nafte i plina koja je obavljalo iste poslove kao i AKR, privatno društvo za proizvodnju nafte i plina, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 46. Privremene uredbe i uvodne izjave 55. pobijane uredbe, što tužitelji nisu osporavali. Na temelju argumenta tužiteljâ istaknutog na raspravi, prema kojem iz elemenata spisa koje je podnijela Komisija proizlazi da je vlada Indonezije odredila Pertaminu i AKR za dobavu biodizela, ne može se izmijeniti taj zaključak.
- 184 S obzirom na prethodna razmatranja, valja napomenuti da, čak i da su točne tvrdnje tužiteljâ prema kojima je Pertamina javno tijelo, poništenje pobijane uredbe može se opravdati takvom Komisijinom pogreškom samo ako ona može dovesti u pitanje zakonitost te uredbe, pri čemu se pobija cijela njezina analiza u pogledu postojanja subvencije (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 25. listopada 2011., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće, T-192/08, EU:T:2011:619, t. 119.), što ovdje nije slučaj.
- 185 Kao drugo, tužitelji iznose niz argumenta kojima nastoje dokazati da, ako Opći sud smatra da Pertamina nije javno tijelo i da ne čini jedinstveni gospodarski subjekt s vladom Indonezije, tada valja smatrati da joj je vlada Indonezije „povjerila zadaću” ili ju je „usmjerila” na to da kupuje biodizel u smislu članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. Osnovne uredbe.

- 186 U tom pogledu valja utvrditi da Komisija „izravnim prijenosom sredstava” nije smatrala Pertaminaino plaćanje referentne cijene dizela kao protučinidbu za kupnju biodizela, nego isplatu proizvođaču biodizela o kojem je riječ razlike između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela utvrđene za razdoblje o kojem je riječ koju je izvršila Agencija za upravljanje kao javno tijelo. Stoga nije primjenjiv članak 3. točka 1. podtočka (a) podpodtočka iv. Osnovne uredbe, koji se odnosi na ponašanje privatnih tijela (vidjeti točku 96. ove presude).
- 187 Kao treće, tužitelji tvrde da je postojao ugovorni odnos između njih i Fonda za nasade uljnih palmi na temelju kojeg je plaćanje tog fonda bilo uvjetovano isporukom biodizela Pertamina. Riječ je o kupnji u pogledu koje nije potrebno da subjekt koji plaća robu također dođe u njezin posjed.
- 188 U tom pogledu valja istaknuti da je Komisija u uvodnoj izjavi 38. pobijane uredbe utvrdila da se „isplate iz [Fonda za nasade uljnih palmi] u korist proizvođača biodizela ne mogu smatrati plaćanjima na temelju kupoprodajnog ugovora između vlade Indonezije i proizvođača biodizela, nego su izravan prijenos sredstava”.
- 189 Iz činjeničnog konteksta ovog slučaja proizlazi da, kao što se to navodi u uvodnim izjavama 45. do 50. Privremene uredbe i uvodnoj izjavi 37. pobijane uredbe (vidjeti točku 180. ove presude) i što tužitelji ne osporavaju, u kontekstu sustava osmišljenog Predsjedničkom uredbom 26/2016, Agencija za upravljanje nije sudjelovala u transakciji između proizvođača biodizela i Pertamina i AKR-a. Naime, glavni direktor Glavne uprave za novu energiju iz obnovljivih izvora i očuvanje energije imenovao je, kao prvo, subjekte koji provode postupak nabave biodizela (na temelju politike koju je utvrdio Upravljački odbor Agencije za upravljanje) i, kao drugo, u ime ministra, proizvođače biodizela koji su sudjelovali u nabavi biodizela te raspodjelu obujma biodizela za svakog proizvođača. Referentnu cijenu dizela i biodizela utvrđivao je ministar energetike i mineralnih resursa. Nadalje, svaki je proizvođač Pertamina ili AKR-u ispostavljao račun za obujam biodizela koji su ti poduzetnici dužni upotrebljavati na temelju obveze miješanja, a Pertamina ili AKR plaćali su proizvođaču referentnu cijenu dizela. Proizvođači biodizela tek su nakon završetka te transakcije slali Agenciji za upravljanje dodatan račun za isti obujam biodizela kako bi im ona isplatila razliku između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela, s priloženim primjerkom odluke Glavne uprave za novu energiju iz obnovljivih izvora i očuvanje energije kojom im se dopušta sudjelovanje u nabavi biodizela i u kojoj se navodi odgovarajuća raspodjela obujma biodizela, primjerkom ugovora o nabavi biodizela sklopljenim s Pertamina ili AKR-om, potvrdom koju su potpisali Pertamina ili AKR i odgovarajući proizvođač biodizela, a koju je vlada Indonezije ovjerila svojim pečatom i koja sadržava podatke o mjestu isporuke, obujmu i vrsti biodizela te iznosu naknada za prijevoz, kao i primjerkom sporazuma sklopljenog između Agencije za upravljanje i odgovarajućeg proizvođača biodizela.
- 190 Usto, Komisija je u uvodnim izjavama 67. i 69. pobijane uredbe također smatrala, što tužitelji također nisu osporavali, da referentna cijena za biodizel plaćena neovisnim dobavljačima nije odražavala potražnju i ponudu u uobičajenim tržišnim uvjetima bez državne intervencije te da je iznos troškova prerade koje je izračunala vlada Indonezije u okviru formule primijenjene za izračun referentne cijene za biodizel bio pretjeran. Komisija je iz te situacije u uvodnoj izjavi 68. pobijane uredbe zaključila da bi bez tih plaćanja cijene biodizela u Indoneziji bile niže. Isplate koje je Agencija za upravljanje izvršila proizvođačima biodizela, s obzirom na to da se izračunavaju na temelju referentne cijene biodizela koja ne proizlazi iz uobičajenih tržišnih uvjeta, ne mogu se smatrati dodatkom cijeni koji proizvođači imaju pravo primiti kao protučinidbu za svoje isporuke Pertamina ili AKR-u.

- 191 Na temelju tih činjeničnih elemenata, Komisija, s obzirom na široku marginu prosudbe koja joj se priznaje u pogledu utvrđivanja postojanja financijskog doprinosa u smislu članka 3. točke 1. Osnovne uredbe i prema sudskoj praksi navedenoj u točki 95. ove presude, nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je u uvodnoj izjavi 37. pobijane uredbe smatrala da novac koji je isplatio Fond za nasade uljnih palmi „stoga nije [bio] dio ugovora kojim je predviđena protučinidba (primjerice da vlada kupuje biodizel za određenu cijenu)”. Naime, iz prikaza činjenica ne proizlazi da je Fond za nasade uljnih palmi sudjelovao u transakciji između proizvođača biodizela i „subjekata za naftna goriva”, odnosno Pertamina i AKR-a, ni da je navedeni fond primao bilo kakvu protučinidbu za plaćanja koja je izvršavao. Stoga se na temelju prirode transakcije ne može zaključiti da su plaćanja koja je izvršio navedeni fond bila dio sustava uzajamnih obveza.
- 192 U tim okolnostima, bespredmetan je argument tužiteljâ prema kojem pojam uvjetovanih subvencija treba usko tumačiti.
- 193 Stoga treba odbiti prvi dio četvrtog tužbenog razloga u cijelosti.

Drugi dio četvrtog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 2. Osnovne uredbe i na očitoj pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da postoji korist

- 194 Tužitelji u okviru drugog dijela osporavaju Komisijin zaključak prema kojem plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi predstavljaju korist.
- 195 Tužitelji u okviru prvog prigovora tvrde da se Komisija oslonila na očito pogrešnu hipotetsku situaciju kad je zaključila da proizvođači biodizela ne bi mogli prodavati svoj proizvod na indonezijskom tržištu i da bi cijene biodizela bile niže da nije bilo Fonda za nasade uljnih palmi i njegovih isplata. Fond za nasade uljnih palmi i obveza miješanja dva su različita pravna alata s različitim ciljevima. Ta bi obveza postojala i da ne postoji navedeni fond, a proizvođači mješavina bili bi dužni kupovati biodizel kako bi ispunili obvezu miješanja.
- 196 Kao što se na to podsjeća u točki 163. ove presude, člankom 3. Osnovne uredbe predviđa se da se smatra da subvencija postoji ako postoji „financijski doprinos” vlade i ako se time dodjeljuje „korist”. Člancima 6. i 7. navedene uredbe određuju se detaljna pravila za izračun „dodijeljene koristi”. Prema sudskoj praksi, korist se dodjeljuje primatelju ako se on nalazi u povoljnijem položaju od onog u kojem bi bio da nema programa subvencija. Usto, iz članka 3. točaka 1. i 2. Osnovne uredbe proizlazi da se samo u slučaju u kojem se financijskim doprinosom vlade stvarno dodjeljuje korist proizvođaču izvozniku može smatrati da postoji subvencija za tog proizvođača izvoznika (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 195. i 210.).
- 197 U ovom slučaju, Komisija je u uvodnoj izjavi 65. pobijane uredbe smatrala da točna hipotetska situacija nije ta u kojoj bi proizvođači mješavina plaćali referentnu cijenu biodizela da nije bilo Fonda za nasade uljnih palmi. Prema Komisijinu mišljenju, bez obveze miješanja, bez Fonda za nasade uljnih palmi i bez njegovih plaćanja, proizvođači mješavina ne bi uopće imali poticaj za kupnju biodizela, a proizvođači biodizela ne bi primali dodatna sredstva koja odgovaraju razlici između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela koju je utvrdila vlada Indonezije. Komisija je također smatrala, kao što se to navodi u točki 190. ove presude, da je referentna cijena za biodizel koja je plaćena neovisnim dobavljačima bila pretjerana.

- 198 Iz Privremene uredbe proizlazi da se obveza miješanja uvela Uredbom 12/2015 ministra energetike i mineralnih resursa (uvodna izjava 189.). Fond za subvencije za biodizel, koji je dio Fonda za nasade uljnih palmi, osnovan je iste godine 2015. Predsjedničkom uredbom 61/2015 (uvodna izjava 40.), a Agenciji za upravljanje povjerena je zadaća naplate izvoznih pristojbi na izvoz proizvoda od palminog ulja koje su činile sredstva Fonda za nasade uljnih palmi (uvodne izjave 41. i 42.). Istom je odredbom (člankom 1. stavkom 4. Predsjedničke uredbe 61/2015) vlada Indonezije Agenciji za upravljanje dodijelila pravo na upotrebu izvoznih pristojbi i izvoznih poreza uvedenih za CPO i njegove derivate te je uvela obvezu nabave i upotrebe biodizela (uvodna izjava 60.) Sredstva za plaćanje proizvođačima biodizela razlike između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela potjecala su iz sredstava koja su na taj način dodijeljena Agenciji za upravljanje.
- 199 Jasno je da je provedba obveze miješanja u sustav koji je osmislila vlada Indonezije ovisila o financiranju Agencije za upravljanje. Riječ je o složenom programu koji je vlada Indonezije uspostavila s ciljem pružanja potpore nabavi biodizela koju provode subjekti koje imenuju vladina tijela, kao što to proizlazi iz predsjedničkih uredbi 24/2016 i 26/2016 (uvodna izjava 44. Privremene uredbe). Situacija u kojoj obveza miješanja postoji bez financiranja Agencije za upravljanje stoga je isključivo hipotetska i Komisiji se ne može prigovoriti zbog toga što svoju analizu nije temeljila na njoj.
- 200 Stoga Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni u smislu sudske prakse navedene u točkama 24. i 25. ove presude, koja se primjenjuje i na utvrđivanje postojanja koristi dodijeljene primatelju subvencije, time što je program smatrala cjelinom i time što je u uvodnoj izjavi 71. pobijane uredbe zaključila da njegovo postojanje proizvođače biodizela stavlja u povoljniji položaj od onog u kojem bi inače bili te im stoga donosi korist.
- 201 Usto, tužitelji nisu osporavali Komisijino utvrđenje prema kojem je u tom programu iznos troškova prerade u okviru formule primijenjene za izračun referentne cijene za biodizel bio pretjeran (točka 197. ove presude). Stoga, kao što to pravilno naglašava Komisija, referentna cijena biodizela koju je Agencija za upravljanje uzela u obzir kako bi utvrdila iznos svojih isplata proizvođačima biodizela ne odražava cijenu kakva bi bila u tržišnim uvjetima. Komisija je iz toga mogla zaključiti, a da pritom ne počinu očitu pogrešku, da su primatelji zahvaljujući tom financijskom doprinosu bili u boljoj situaciji nego što bi bili da nema tog doprinosa, čak i u hipotetskoj situaciji koju navode tužitelji.
- 202 Slijedom toga, valja odbiti prvi prigovor tužiteljâ.
- 203 Tužitelji u okviru drugog prigovora tvrde da, čak i pod pretpostavkom da se dodijelila korist, ona je u potpunosti prenesena na proizvođače mješavina, Pertamina i AKR. Prema mišljenju tužiteljâ, program Fonda za nasade uljnih palmi osmišljen je kako bi se pružila potpora proizvođačima mješavina u njihovoj kupnji biodizela i kako bi im se zajamčilo da za taj proizvod plaćaju cijenu koja je niža od referentne cijene na tržištu, a ne kako bi se dodijelila korist proizvođačima biodizela.
- 204 U tom pogledu valja utvrditi da su odbijeni argumenti tužiteljâ kojima se nastoji osporiti postojanje financijskog doprinosa kojim im se dodjeljuje korist (točke 181. do 192. i 195. do 201. ove presude). Nije sporno ni da je plaćanja o kojima je riječ, koja odgovaraju razlici između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela, Agencija za upravljanje izvršila proizvođačima biodizela, među kojima su i tužitelji. Tužitelji nisu uspjeli podnijeti dovoljne dokaze koji bi uputili na to da je dio tih iznosa ili koristi od njihova plaćanja prenesen AKR-u i

Pertamini. Doista, takav je dokaz nužan kako bi se utvrdilo da je institucija Unije počinila očitu pogrešku u ocjeni koja bi opravdavala poništenje akta (vidjeti u tom smislu presudu od 11. rujna 2014., *Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće*, T-444/11, EU:T:2014:773, t. 62.). Činjenica da je program koji je uspostavila vlada Indonezije mogao biti koristan i za AKR i Pertamina ne znači da se korist dodijeljena primateljima prenijela na te poduzetnike. Usto, čak i pod pretpostavkom da su proizvođači mješavina ostvarivali korist od povoljnih uvjeta kupnje biodizela, njegovom kupnjom po referentnoj cijeni dizela, a ne po referentnoj cijeni biodizela, ta okolnost ne isključuje da su proizvođači biodizela u okviru istog programa ostvarivali drugu korist, koja proizlazi iz isplata koje je izvršila Agencija za upravljanje.

- 205 S obzirom na prethodna razmatranja, valja odbiti drugi prigovor, a slijedom toga i drugi dio četvrtog tužbenog razloga u cijelosti.
- 206 Budući da su odbijeni svi argumenti izneseni u okviru četvrtog tužbenog razloga, taj tužbeni razlog treba odbiti.

Peti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 7. Osnovne uredbe i očitij pogrešci u ocjeni koje je Komisija počinila prilikom izračuna iznosa koristi dodijeljene u okviru programa Fonda za nasade uljnih palmi

- 207 Argumentacija tužiteljâ u okviru petog tužbenog razloga može se podijeliti na dva prigovora. Prvi se prigovor odnosi na očitu pogrešku u ocjeni koju je Komisija počinila prilikom izračuna iznosa koristi dodijeljene u okviru programa Fonda za nasade uljnih palmi, time što od iznosa subvencije nije odbila izvozne pristojbe isplaćene Fondu za nasade uljnih palmi i troškove prijevoza. Drugi se prigovor temelji na očitij pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila prilikom istog izračuna, time što je plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi raspodijelila na ukupan promet biodizela.
- 208 Komisija, koju podupire EBB, osporava taj tužbeni razlog.

Neodbijanje izvoznih pristojbi i troškova prijevoza od iznosa subvencije

- 209 Člankom 7. stavkom 1. Osnovne uredbe određuje se sljedeće:

„[...] U izračunavanju [iznosa subvencija protiv kojih se mogu uvesti kompenzacijske mjere] moguće je oduzeti od ukupne subvencije sljedeće elemente:

- (a) naknadu za podnošenje zahtjeva ili druge nastale troškove potrebne radi ispunjavanja uvjeta za dobivanje subvencije ili radi dobivanja subvencije;
- (b) izvozne poreze, pristojbe i ostale naknade naplaćene za izvoz proizvoda u Uniju posebno s namjerom nadoknađivanja subvencije.

Zainteresirana stranka koja potražuje odbitak mora dokazati da je zahtjev opravdan”.

- 210 Prije svega valja naglasiti da je iz tumačenja članka 7. stavka 1. Osnovne uredbe, i osobito iz izraza „moguće je oduzeti”, jasno da Komisija raspolaze širokom marginom prosudbe prilikom primjene te odredbe, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 24. ove presude. Odbijanje tih elemenata od

iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere podrazumijeva da zainteresirana stranka dokaže da je njezin zahtjev za odbitak opravdan. Nakon što se podnese taj dokaz, Komisija treba provesti zatraženi odbitak.

- 211 Kao prvo, tužitelji tvrde da je Komisija od iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere trebala odbiti izvozne pristojbe isplaćene Fondu za nasade uljnih palmi jer su te pristojbe drukčije od uobičajenih poreza i povezane su s industrijom biodizela time što su dio njezina vrijednosnog lanca.
- 212 Valja utvrditi da tužitelji nisu podnijeli nikakav dokaz, u skladu s teretom dokazivanja koji imaju na temelju članka 7. stavka 1. posljednjeg podstavka Osnovne uredbe i sudske prakse navedene u točki 204. ove presude, na temelju kojih bi se moglo utvrditi da su predmetne izvozne pristojbe bile posebno namijenjene suzbijanju subvencije. Naprotiv, iz uvodne izjave 89. Privremene uredbe jasno proizlazi, što tužitelji nisu osporavali, da se izvozna pristojba ne odnosi samo na biodizel, nego na „[CPO] i proizvode na kraju proizvodnog lanca”, među kojima je biodizel. Tužitelji ne objašnjavaju na koji je način izvozna pristojba koja se odnosi na nekoliko proizvoda posebno namijenjena suzbijanju subvencije koja se primjenjuje na jedan od tih proizvoda. Usto, činjenica da se tim pristojbama financira Fond za nasade uljnih palmi i da su one dio vrijednosnog lanca biodizela nije dovoljna kako bi se utvrdilo da su bile posebno namijenjene suzbijanju subvencija i, slijedom toga, da je Komisija pogrešno procijenila doseg članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe ili da je u svojoj analizi počinila očitu pogrešku u ocjeni.
- 213 Stoga valja odbiti taj argument tužiteljâ.
- 214 Kao drugo, tužitelji tvrde da su troškovi prijevoza bili potrebni, u smislu članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe, kako bi se isporučio biodizel i kako bi se na taj način primila isplata od Fonda za nasade uljnih palmi te da ih je trebalo odbiti od iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere. Komisija se pogrešno oslonila na svoju Obavijest o izračunu iznosa subvencija u okviru antisubvencijskog ispitnog postupka (SL 1998., C 394, str. 6., u daljnjem tekstu: Smjernice za izračun iznosa subvencija), dokument koji nema obvezujuću vrijednost, kako ne bi odbila troškove prijevoza kao neobvezne troškove plaćene privatnim poduzetnicima.
- 215 U tom pogledu valja istaknuti da su smjernice instrument namijenjen pojašnjavanju, u skladu s pravnim pravilima veće pravne snage, kriterija koje Komisija namjerava primijeniti u izvršavanju svoje diskrecijske ovlasti prilikom izračuna iznosa subvencija protiv kojih se mogu uvesti kompenzacijske mjere (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 15. ožujka 2006., Daiichi Pharmaceutical/Komisija, T-26/02, EU:T:2006:75, t. 49.). Iz toga proizlazi da Komisija prilikom donošenja smjernica ne može odstupiti od teksta veće pravne snage čije kriterije primjene pojašnjava.
- 216 Usto, prema sudskoj praksi, predmetna institucija, time što usvaja pravila postupanja koja trebaju imati vanjske učinke, kao što je to slučaj sa smjernicama u pogledu gospodarskih subjekata, i što njihovim objavljivanjem najavljuje da će ih ubuduće primjenjivati na slučajeve na koje se odnose, sama sebi nameće granice u izvršavanju svoje diskrecijske ovlasti te ona od tih pravila ne može odstupiti jer će se inače njezine odluke poništiti, ovisno o slučaju, zbog povrede općih načela prava, kao što su jednako postupanje ili zaštita legitimnih očekivanja. Stoga se ne može isključiti da takva pravila postupanja opće primjene, pod određenim uvjetima i ovisno o njihovu sadržaju, mogu imati pravne učinke (vidjeti po analogiji presudu od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 210. i 211.).

- 217 U Smjernicama za izračun iznosa subvencija, pod naslovom „G. Elementi koji se mogu odbiti od iznosa subvencije”, predviđa se da su „jedine naknade ili troškovi koji se obično mogu odbiti oni plaćeni izravno državi u razdoblju ispitnog postupka”, da se „[m]ora [...] dokazati da je takvo plaćanje obvezno za primanje subvencije” i da se „plaćanja privatnim strankama, npr. odvjetnicima, računovođama, isplaćena pri podnošenju zahtjeva za subvencije, ne mogu računati kao odbitak”.
- 218 Ta su pojašnjenja u skladu s tekstom veće pravne snage koji je njima potrebno objasniti. Kao prvo, pojašnjenje da se mora dokazati da su naknade i troškovi koji se mogu odbiti „obvezni za primanje subvencije” u skladu je s uvjetom predviđenim člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Osnovne uredbe, a to je da su „nastale” naknade i troškovi koji se mogu odbiti „potrebni” radi dobivanja subvencije. Kao drugo, pojašnjenje da su „jedine naknade ili troškovi koji se obično mogu odbiti oni plaćeni izravno državi u razdoblju ispitnog postupka” također je u skladu s tom odredbom. S obzirom na Komisijinu široku marginu prosudbe u tom području, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 24. ove presude, Komisija, suprotno onomu što tvrde tužitelji, nije pogrešno ograničila naknade i troškove koji se mogu odbiti time što je u Smjernicama pojasnila da su „naknad[e] za podnošenje zahtjeva ili drug[i] nastal[i] troškov[i] potrebn[i] radi ispunjavanja uvjeta za dobivanje subvencije”, navedeni u članku 7. stavku 1. točki (a) Osnovne uredbe, oni koji su „plaćeni izravno državi u razdoblju ispitnog postupka”.
- 219 Stoga je Komisija u uvodnim izjavama 87. do 92. pobijane uredbe pravilno primijenila Smjernice za izračun iznosa subvencija na zahtjev za odbitak troškova prijevoza.
- 220 Međutim, u ovom slučaju, kao prvo, tužitelji ne tvrde da su se troškovi prijevoza za isporuku biodizela plaćali izravno vladi Indonezije tijekom razdoblja ispitnog postupka. Kao drugo, ne može se prihvatiti njihov argument koji se temelji na tome da su isplate Fonda za nasade uljnih palmi bile uvjetovane isporukom biodizela i da su stoga odgovarajući troškovi prijevoza bili „potrebn[i] radi ispunjavanja uvjeta za dobivanje subvencije” u smislu članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe. Naime, ti su troškovi bili povezani samo s izvršenjem prodajnog ugovora između tužitelja i Pertamina ili AKR-a. Činjenica da su proizvođači biodizela, kako bi primili isplate od Agencije za upravljanje, svojem računu trebali priložiti skup dokaza, uključujući informacije koje se odnose na mjesto isporuke, obujam i vrstu biodizela koji se dobavlja i iznos troškova prijevoza, ne znači da su ti troškovi bili „obvezni za primanje subvencije” u smislu Smjernica za izračun iznosa subvencija i ne mijenja taj zaključak.
- 221 Slijedom toga, valja odbiti te argumente.

Raspodjela iznosa subvencije na ukupan promet biodizela

- 222 Člankom 7. stavkom 2. Osnovne uredbe određuje se da se, „[a]ko subvencija nije odobrena upućivanjem na proizvedene, prerađene, izvezene ili transportirane količine, iznos subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere utvrđuje [...] odgovarajućom raspodjelom vrijednosti ukupne subvencije na razinu proizvodnje, prodaje ili izvoza dotičnog proizvoda tijekom razdoblja ispitnog postupka za subvenciju”.
- 223 Iz odredbi pod naslovom „(b) Zajednički nazivnik koji se koristi za raspodjelu iznosa subvencije”, koji se sâm nalazi u poglavlju „F. Razdoblje ispitnog postupka za izračun subvencije: trošak naspram raspodjele” Smjernica za izračun iznosa subvencija proizlazi da je, „ii. Za subvencije koje nisu izvoz, potrebno [...] upotrijebiti ukupnu prodaju (domaću i izvoznu) kao zajednički nazivnik, s obzirom na to da se te subvencije dodjeljuju i za domaću i za izvoznu prodaju”.

- 224 U ovom slučaju, u uvodnoj izjavi 81. Privremene uredbe, koja se potvrđuje uvodnom izjavom 100. pobijane uredbe, Komisija je iznose subvencija raspodijelila na ukupan promet koji su proizvođači izvoznici ostvarili prodajom biodizela tijekom razdoblja ispitnog postupka, a taj je promet uključivao domaću i izvoznu prodaju.
- 225 Tužitelji tvrde da je Komisija počinila očitu pogrešku time što je iznos isplata koje je primio Fond za nasade uljnih palmi raspodijelila na ukupan promet njihove prodaje biodizela. Prema njihovu mišljenju, te je iznose trebalo raspodijeliti samo na prodaju biodizela na indonezijskom domaćem tržištu, koja jedina opravdava primanje isplata od Fonda za nasade uljnih palmi.
- 226 Međutim, kao prvo, budući da subvencije nisu dodijeljene s obzirom na proizvedene, prerađene, izvezene ili transportirane količine, Komisija je time što je raspodijelila iznose subvencija na ukupan promet ostvaren tijekom razdoblja ispitnog postupka prodajom predmetnog proizvoda, odnosno biodizela, postupila u skladu s člankom 7. stavkom 2. Osnovne uredbe. Kao drugo, i s obzirom na to da u ovom slučaju predmetne subvencije nisu izvozne subvencije, Komisija je djelovala u skladu sa Smjernicama za izračun iznosa subvencija kad je kao zajednički nazivnik upotrijebila ukupnu prodaju (domaću i izvoznu) tog proizvoda. Kao što to pravilno naglašava Komisija, isplate Fonda za nasade uljnih palmi nisu bile učincima ograničene na indonezijsko domaće tržište, nego se njima pružala potpora proizvođačima biodizela i mogla im se dodijeliti i korist na izvoznu prodaju. Argument tužitelja iznesen u njihovim pismenima i na raspravi, prema kojem, ako je potrebno primijeniti načelo da je novac zamjenjiva stvar, korist treba raspodijeliti na sve prodaje, ne može izmijeniti taj zaključak, nego ga potkrepljuje. Naime, takvim se argumentom prihvaća da se raspodjela treba provesti na široj osnovi od same prodaje biodizela na domaćem tržištu.
- 227 Iz toga slijedi da je prikladan pristup koji uključuje uzimanje u obzir ukupnog prometa prodaje biodizela i stoga je jasno da nije očito pogrešan.
- 228 Osim toga, tužitelji tvrde da je Komisija, time što u pobijanoj uredbi nije odgovorila na njihov argument prema kojem je iznos subvencije trebalo raspodijeliti na njihov ukupan promet, povrijedila svoju obvezu obrazlaganja.
- 229 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, Komisija nije dužna zauzeti stajalište o svim argumentima koje su joj istaknule zainteresirane osobe, nego je dostatno da izloži činjenice i pravna stajališta koja imaju ključnu važnost u strukturi odluke (presuda od 6. ožujka 2003., Westdeutsche Landesbank Girozentrale i Land Nordrhein-Westfalen/Komisija, T-228/99 i T-233/99, EU:T:2003:57, t. 280.). Stoga Komisija nije dužna odgovoriti, u obrazloženju privremene ili konačne uredbe, na sva činjenična i pravna pitanja koja su zainteresirane osobe istaknule tijekom upravnog postupka (vidjeti po analogiji presudu od 25. listopada 2011., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće, T-192/08, EU:T:2011:619, t. 256. i navedenu sudsku praksu). Osim toga, Komisija nije dužna u uredbi kojom se uvodi konačna kompenzacijska pristojba posebno obrazložiti to što u obzir nisu uzeti razni argumenti koje su stranke iznijele tijekom upravnog postupka. Dovoljno je da ta uredba sadržava jasno opravdanje glavnih razmotrenih elemenata koji su dio njezine analize, zbog toga što se tim opravdanjem mogu pojasniti razlozi zbog kojih Komisija nije prihvatila relevantne argumente koje su s tog aspekta stranke istaknule tijekom upravnog postupka (vidjeti po analogiji presudu od 1. lipnja 2017., Changmao Biochemical Engineering/Vijeće, T-442/12, EU:T:2017:372, t. 90.).

- 230 Međutim, kad u antisubvencijskim predmetima zainteresirane osobe tijekom upravnog postupka ustraju u dobivanju odgovorâ ili pojašnjenjâ u pogledu ključnih načina izračuna koje izvršavaju institucije, valja smatrati da te institucije tim više trebaju obrazložiti svoju odluku na način da zainteresirane osobe mogu shvatiti tako izvršene izračune (vidjeti po analogiji presudu od 11. srpnja 2017., *Viraj Profiles/Vijeće*, T-67/14, neobjavljenu, EU:T:2017:481, t. 127.). Usto, obrazloženje akta treba se nalaziti u samom njegovu tekstu i ne može, osim u iznimnim okolnostima, proizlaziti iz pisanih ili usmenih objašnjenja koja su dana kasnije, dok je akt već predmet tužbe pred sudom Unije (presuda od 1. lipnja 2017., *Changmao Biochemical Engineering/Vijeće*, T-442/12, EU:T:2017:372, t. 91.).
- 231 U ovom slučaju nije sporno da je jedan od tužitelja tijekom upravnog postupka podredno tvrdio da iznos subvencije treba raspodijeliti na njegov ukupni promet, uključujući biodizel i ostale proizvode, te da se pobijanom uredbom izričito ne odgovara na taj argument. Međutim, iz tumačenja uvodne izjave 81. Privremene uredbe, čija se analiza potvrdila pobijanom uredbom, jasno proizlazi da je raspodjela provedena u skladu s člankom 7. stavkom 2. Osnovne uredbe, kojim se predviđa raspodjela vrijednosti ukupne subvencije na razinu proizvodnje, prodaje ili izvoza „dotičnog proizvoda”, koji je u ovom slučaju biodizel.
- 232 Iz toga proizlazi da se tim opravdanjem mogu razjasniti razlozi zbog kojih je Komisija odbila argumente koje su s tog aspekta stranke istaknule tijekom upravnog postupka u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 229. ove presude.
- 233 Usto, metoda raspodjele iznosa subvencije u dovoljnoj mjeri proizlazi iz uvodne izjave 100. pobijane uredbe i uvodne izjave 81. Privremene uredbe, čime se tužiteljima omogućilo da saznaju razloge za donesenu mjeru kako bi mogli zaštititi svoja prava, a nadležnom sudu da provodi svoj nadzor, kao što to proizlazi iz točke 225. i sljedećih točaka ove presude. Slijedom toga, valja odbiti taj argument u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 141. ove presude.
- 234 Stoga treba odbiti prigovor koji se temelji na postojanju povrede obveze obrazlaganja.
- 235 Budući da su odbijeni svi prigovori izneseni u okviru petog tužbenog razloga, treba odbiti taj tužbeni razlog.

Šesti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavaka 1. i 8. Osnovne uredbe prilikom utvrđivanja postojanja prijetnje materijalne štete

- 236 Tužitelji u okviru šestog tužbenog razloga tvrde da je Komisija povrijedila članak 8. stavke 1. i 8. Osnovne uredbe jer je zaključila da postoji prijetnja materijalne štete a da pritom nije ispitala određene čimbenike navedene u članku 8. stavku 8. Osnovne uredbe i nije uzela u obzir sve podnesene dokaze.
- 237 U ovom slučaju, Komisija je u uvodnim izjavama 319. i 320. pobijane uredbe zaključila da industrija Unije nije pretrpjela materijalnu štetu tijekom razdoblja ispitnog postupka, iako navedena industrija nije bila stabilna. Međutim, smatrala je da u ovom slučaju postoji prijetnja materijalne štete navedenoj industriji.
- 238 U tom pogledu prije svega valja podsjetiti na to da se člankom 2. točkom (d) Osnovne uredbe definira da pojam „šteta”, ako nije drukčije navedeno, osobito znači materijalna šteta industriji Unije ili prijetnja materijalne štete toj industriji i da se u tom članku upućuje na odredbe članka 8. za tumačenje tog pojma.

- 239 Člankom 8. stavkom 1. te uredbe uređuje se utvrđivanje postojanja štete. Ono treba uključivati objektivno ispitivanje, s jedne strane, obujma subvencioniranog uvoza i učinka tog uvoza na cijene istovjetnih proizvoda na tržištu Unije te, s druge strane, posljedični učinak tog uvoza na industriju Unije.
- 240 Člankom 8. stavkom 8. Osnovne uredbe uređuje se „utvrđivanje prijetnje materijalne štete”. Pojašnjava se da se to utvrđivanje mora temeljiti na činjenicama, a ne na navodu, nagađanju ili dalekoj mogućnosti i da promjena okolnosti koja bi mogla dovesti do situacije u kojoj bi subvencija predstavljala štetu mora biti jasno predvidljiva i neminovna. Iz toga slijedi da utvrđenje prijetnje štete treba jasno proizlaziti iz činjenica slučaja. Iz toga također slijedi da do štete koja prijeti treba doći u kratkom roku (vidjeti po analogiji presudu od 29. siječnja 2014., Hubei Xinyegang Steel/Komisija, T-528/09, EU:T:2014:35, t. 54.).
- 241 U toj se odredbi na neograničavajući način nabrajaju čimbenici koje treba uzeti u obzir pri utvrđivanju postojanja prijetnje materijalne štete (vidjeti po analogiji mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Mengozzija u spojenim predmetima ArcelorMittal Tubular Products Ostrava i dr./Vijeće i Vijeće/Hubei Xinyegang Steel, C-186/14 P i C-193/14 P, EU:C:2015:767, t. 44.), odnosno čimbenici kao što su:
- „(a) priroda subvencije ili subvencija i njihovi vjerojatni učinci na trgovinu;
  - (b) značajna stopa rasta subvencioniranog uvoza na tržištu Unije koji pokazuje vjerojatnost bitno povećanog uvoza;
  - (c) postoji li dovoljan slobodno raspoloživi kapacitet izvoznika ili neminovni bitan rast kapaciteta koji ukazuje na vjerojatnost značajno povećanog subvencioniranog izvoza u Uniju, uzimajući u obzir raspoloživost drugih izvoznih tržišta koja bi mogla apsorbirati dodatni izvoz;
  - (d) uvozi li se po cijenama koje bi, u značajnoj mjeri, snizile cijene ili spriječile povećanje cijena koji bi se inače dogodilo, i koje bi vjerojatno povećale potražnju za daljnjim uvozom;
  - (e) zalihe proizvoda koji se ispituje”.
- 242 Člankom 8. stavkom 8. Osnovne uredbe pojašnjava se i da nijedan od tih čimbenika ne može nužno biti odlučujući, ali da ukupno gledajući razmatrani čimbenici moraju dovesti do zaključka da je daljnji subvencionirani izvoz neizbježan i da će, ako se ne poduzmu zaštitne mjere, nastati materijalna šteta.
- 243 Usto, Sud je već pojasnio da postojanje prijetnje štete, kao i postojanje štete, treba utvrditi na dan donošenja antisubvencijske mjere s obzirom na stanje industrije Unije na taj dan. Naime, institucije Unije samo će s obzirom na to stanje moći utvrditi hoće li neminovno rast budućeg subvencioniranog uvoza prouzročiti materijalnu štetu toj industriji u slučaju da se ne donese nikakva mjera trgovinske zaštite. Međutim, institucije Unije su u određenim okolnostima ovlaštene uzeti u obzir podatke za razdoblje nakon razdoblja ispitnog postupka (vidjeti po analogiji presudu od 4. veljače 2021., eurocylinder systems, C-324/19, EU:C:2021:94, t. 40. i 41.).
- 244 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 24. ove presude, u području zajedničke trgovinske politike i osobito u području mjera trgovinske zaštite institucije Unije raspolazu širokom diskrecijskom ovlašću zbog složenosti gospodarskih, političkih i pravnih pitanja koja moraju razmatrati. U tom kontekstu valja smatrati da ispitivanje prijetnje štete

pretpostavlja procjenu složenih ekonomskih pitanja i da sudski nadzor te ocjene stoga treba biti ograničen na provjeru poštovanja pravnih i postupovnih pravila, materijalne točnosti činjenica uzetih u obzir pri osporavanom izboru, nepostojanja očitih pogrešaka u ocjeni činjenica ili nepostojanja zlouporabe ovlasti. Takav ograničen sudski nadzor ne podrazumijeva to da se sud Unije suzdrži od nadziranja tumačenja ekonomskih podataka koje utvrđuju institucije (vidjeti po analogiji presudu od 29. siječnja 2014., Hubei Xinyegang Steel/Vijeće, T-528/09, EU:T:2014:35, t. 53.). Konkretno, zadaća Općeg suda nije samo provjeriti materijalnu točnost navedenih dokaznih elemenata kao i njihovu pouzdanost i dosljednost, nego i to predstavljaju li ti elementi skup relevantnih podataka koje treba uzeti u obzir prilikom ocjene složene situacije te jesu li oni takve prirode da podupiru zaključke koji su iz njih izvedeni (vidjeti po analogiji presudu od 18. listopada 2018., Gul Ahmed Textile Mills/Vijeće, C-100/17 P, EU:C:2018:842, t. 64.).

- 245 Usto, Komisijin zaključak u pogledu stanja industrije Unije, utvrđen u okviru analize materijalne štete industriji Unije, u smislu članka 8. stavka 4. Osnovne uredbe, u načelu je i dalje relevantan u okviru analize prijetnje materijalne štete toj industriji, u smislu članka 8. stavka 8. te uredbe (vidjeti po analogiji presudu od 4. veljače 2021., eurocylinder systems, C-324/19, EU:C:2021:94, t. 42.).
- 246 Upravo s obzirom na ta načela valja ispitati je li Komisija povrijedila članak 8. stavke 1. i 8. time što je u uvodnoj izjavi 405. pobijane uredbe zaključila da je tijekom razdoblja ispitnog postupka uvoz iz Indonezije predstavljao prijetnju materijalne štete industriji Unije.

Stanje industrije Unije

- 247 Kako bi došla do zaključka da industrija Unije nije bila stabilna tijekom razdoblja ispitnog postupka, Komisija je u uvodnim izjavama 309. do 340. privremene uredbe uzela u obzir nekoliko mikroekonomskih i makroekonomskih pokazatelja te je potvrdila tu analizu u uvodnim izjavama 279. do 317. pobijane uredbe, u čijim je uvodnim izjavama 321. do 341. također ispitala gospodarske pokazatelje nakon razdoblja ispitnog postupka.
- 248 Tužitelji ne dovode u pitanje istinitost podataka kojima se koristila Komisija i tvrde da ona, s obzirom na mikroekonomske i makroekonomske pokazatelje koji upućuju na određena pozitivna kretanja, pogrešno tvrdi da je industrija Unije bila u osjetljivom stanju.
- 249 Kao prvo, kad je riječ o makroekonomskim pokazateljima, na prvom mjestu, tužitelji navode da su se proizvodnja Unije, proizvodni kapacitet i iskorištenost kapaciteta povećali tijekom razdoblja ispitnog postupka.
- 250 U tom pogledu valja napomenuti da iz tablice 3. navedene u uvodnoj izjavi 268. Privremene uredbe proizlazi da je proizvodnja Unije nakon povećanja u razdoblju od 2015. do 2017. ostala gotovo stabilna u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka (povećanje od 13 071 053 do 13 140 582 tona sa stabilnim indeksom 111), dok se potrošnja Unije znatno povećala, kao što to proizlazi iz tablice 4. navedene u uvodnoj izjavi 271. Privremene uredbe (s 14 202 128 na 15 634 102 tone, što je povećanje od 10,08 %). Iz toga proizlazi da proizvodnja Unije nije slijedila povećanje potrošnje Unije, dakle potražnje. Štoviše, iz tablice 8. navedene u uvodnoj izjavi 309. Privremene uredbe proizlazi da se proizvodni kapacitet Unije neznatno povećao u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka (sa 16 594 853 tone na 17 031 230 tona), dok se iskorištenost tih kapaciteta, nakon povećanja u 2015., 2016. i 2017., neznatno smanjila u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka.

- 251 Komisija je na temelju tih podataka u uvodnoj izjavi 310. Privremene uredbe smatrala da je povećanje proizvodnih kapaciteta Unije očito bilo manje od povećanja potražnje, s obzirom na to da je navedena industrija mogla samo vrlo ograničeno ostvarivati korist od rasta tržišta zbog znatnog povećanja subvencioniranog uvoza, posebno tijekom razdoblja ispitnog postupka.
- 252 Budući da se to utvrđenje poklapa s analiziranim podacima i s obzirom na to da se njime može potkrijepiti zaključak da je industrija Unije bila u osjetljivom stanju, treba odbiti prvi argument tužitelja.
- 253 Na drugom mjestu, tužitelji tvrde da se obujam prodaje povećao.
- 254 Međutim, iz tablice 9. navedene u uvodnoj izjavi 314. Privremene uredbe jasno proizlazi da, iako se obujam prodaje na tržištu Unije povećao u razdoblju od 2015. do 2017., ta se prodaja smanjila u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka, odnosu razdoblju koje odgovara, kao što to Komisija napominje u uvodnoj izjavi 317. Privremene uredbe, ukidanju pristojbi na uvoz iz Indonezije. Stoga valja odbiti taj argument tužitelja.
- 255 Na trećem mjestu, tužitelji tvrde da je industrija Unije zadržala velik tržišni udio, između 81 % i 95 %.
- 256 Međutim, valja utvrditi da iz tablice 9. navedene u uvodnoj izjavi 314. Privremene uredbe proizlazi da se tržišni udio industrije Unije znatno smanjio u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka (s 91,6 % na 81,5 %). Komisija u uvodnoj izjavi 317. navedene uredbe objašnjava, a da pritom tužitelji to ne dovode u pitanje, da se to smanjenje objašnjava ukidanjem pristojbi na uvoz iz Indonezije, čime se promijenilo stanje na tržištu u ožujku 2018., tijekom razdoblja ispitnog postupka. S obzirom na te podatke, valja odbiti taj argument tužitelja.
- 257 Na četvrtom mjestu, tužitelji navode da zaposlenost i produktivnost pokazuju pozitivna kretanja.
- 258 Naime, iz tablice 10. navedene u uvodnoj izjavi 319. Privremene uredbe proizlazi da se broj zaposlenika industrije Unije blago povećao u razdoblju od 2015. do razdoblja ispitnog postupka (za 78 zaposlenika). Međutim, produktivnost se smanjila u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka (s 4782 tone na 4625 tona po zaposleniku). Iz toga proizlazi da blago povećanje broja zaposlenika samo po sebi nije dovoljno da bi se pobili Komisijini zaključci koji se temelje na svim makroekonomskim pokazateljima. Naime, prema sudskoj praksi, iako ispitivanje institucija treba voditi do zaključka da je riječ o prijetnji materijalne štete, ne zahtijeva se da svi relevantni gospodarski čimbenici i pokazatelji upućuju na negativno kretanje (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 23. travnja 2018., Shanxi Taigang Stainless Steel/Komisija, T-675/15, neobjavljenu, EU:T:2018:209, t. 93. i navedenu sudsku praksu).
- 259 Iz toga slijedi da valja odbiti te argumente tužitelja.
- 260 Kao drugo, kad je riječ o mikroekonomskim pokazateljima, na prvom mjestu, tužitelji tvrde da su se povećale prodajne cijene u Uniji.
- 261 Međutim, valja utvrditi da iz tablice 11. navedene u uvodnoj izjavi 325. Privremene uredbe proizlazi da su se cijene, nakon povećanja u razdoblju od 2015. do 2017., odnosno u razdoblju tijekom kojeg su postojale pristojbe na uvoz iz Indonezije, smanjile s 832 eura po toni na 794 eura u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka. Stoga valja odbiti taj argument tužitelja.

- 262 Na drugom mjestu, tužitelji ističu da su se troškovi proizvodnje smanjili od 2017.
- 263 Naime, iz tablice 11. navedene u uvodnoj izjavi 325. Privremene uredbe proizlazi da su se troškovi proizvodnje smanjili s 827 eura po toni na 791 euro po toni u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka. Međutim, iz svih podataka iz te tablice, a osobito iz smanjenja prodajne cijene, proizlazi da industrija Unije nije mogla ostvariti korist od nižih troškova jer je to smanjenje morala u potpunosti prenijeti na svoje kupce, kao što to pravilno napominje Komisija u uvodnoj izjavi 328. Privremene uredbe. Stoga valja odbiti taj argument tužiteljâ.
- 264 Na trećem mjestu, tužitelji tvrde da su se novčani tokovi, profitabilnost prodaje i povrat ulaganja kretali pozitivno.
- 265 U tom pogledu valja utvrditi da iz tablice 14. navedene u uvodnoj izjavi 334. Privremene uredbe proizlazi da su se novčani tokovi povećali u razdoblju od 2015. do 2017. (uz znatno povećanje u razdoblju od 2016. do 2017.), a zatim su se ponovno smanjili na razine iz 2016. Dakle, iz toga se ne može izvesti zaključak o pozitivnom kretanju, suprotno onomu što tvrde tužitelji.
- 266 Kad je riječ o povratu ulaganja, on se znatno povećao u razdoblju od 2015. do 2016., a zatim je ostao relativno stabilan (18 % u 2016., 16 % u 2017. i 17 % tijekom razdoblja ispitnog postupka). Međutim, tom stabilizacijom povrata ulaganja, kao i stabilizacijom profitabilnosti prodaje u Uniji nepovezanim kupcima na 0,8 % u 2017. i tijekom razdoblja ispitnog postupka, što je i dalje niska stopa, ne mogu se dovesti u pitanje Komisijini zaključci o stanju industrije Unije koji se temelje na svim relevantnim elementima u tom pogledu.
- 267 Kad je riječ o podacima za razdoblje nakon ispitnog postupka, tužitelji tvrde da oni nisu reprezentativni i da se na njih ne može pozivati kako bi se izveli valjani zaključci.
- 268 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je, prema sudskoj praksi, ovlast uzimanja u obzir, u određenim okolnostima, podataka za razdoblje nakon ispitnog postupka opravdana u ispitnim postupcima čiji predmet nije utvrđivanje postojanja štete, nego utvrđivanje postojanja prijetnje štete što, po svojoj prirodi, podrazumijeva prospektivnu analizu. Tim se podacima stoga može koristiti kako bi se potvrdila ili osporila predviđanja iz Komisijine uredbe kojom se uvodi privremena kompenzacijska pristojba te, u prvom slučaju, omogućilo uvođenje konačne kompenzacijske pristojbe. Međutim, korištenje institucija Unije podacima za razdoblje nakon razdoblja ispitnog postupka ne može biti izvan nadzora suda Unije (vidjeti po analogiji presudu od 4. veljače 2021., eurocylinder systems, C-324/19, EU:C:2021:94, t. 41.).
- 269 U ovom slučaju, Komisija je u uvodnim izjavama 321. do 341. pobijane uredbe razmotrila podatke koji se odnose na razdoblje od listopada 2018. do lipnja 2019. (u daljnjem tekstu: razdoblje nakon ispitnog postupka) i zaključila da se tijekom razdoblja nakon ispitnog postupka gospodarsko stanje industrije Unije dodatno pogoršalo.
- 270 Tužitelji prigovaraju Komisiji da se koristila nereprezentativnim podacima jer se, kao prvo, u pobijanoj uredbi navodi da su podaci za četiri od devet mjeseci razdoblja nakon ispitnog postupka bili iskrivljeni zbog iznimnih okolnosti u kojima se proizvođač nalazio i jer se, kao drugo, u uvodnoj izjavi 322. pobijane uredbe utvrđuje da se „podaci za razdoblje ispitnog postupka ne mogu izravno usporediti s iznosima za razdoblje nakon ispitnog postupka”.

- 271 Te tvrdnje tužiteljâ nisu osnovane. Naime, Komisija je pojasnila okolnosti koje omogućuju relativiziranje reprezentativnosti podataka za razdoblje nakon ispitnog postupka ili koje opravdavaju njihovu relevantnost. Kao prvo, u uvodnoj izjavi 331. pobijane uredbe objasnila je da je veća dobit tijekom zime 2018. – 2019. bila iznimka jer ju je zabilježilo jedno od društava u uzorku koje je uspjelo iskoristiti privremeni manjak opskrbe u regiji kako bi povećalo svoje cijene, a time i dobit u tom razdoblju. Kao drugo, Komisija je u uvodnoj izjavi 322. navedene uredbe naglasila da se podaci za razdoblje ispitnog postupka ne mogu izravno usporediti s iznosima za razdoblje nakon ispitnog postupka. Stoga je, s jedne strane, istaknula da su se određeni makroekonomski pokazatelji, s obzirom na vremenska ograničenja ispitnog postupka, mogli analizirati samo za proizvođače iz Unije u uzorku. S druge strane, usporedila je 12 mjeseci razdoblja ispitnog postupka s devet mjeseci nakon razdoblja ispitnog postupka jer podaci za razdoblje od 12 mjeseci nakon ispitnog postupka još nisu bili dostupni.
- 272 Iz toga proizlazi da su se ti podaci mogli koristiti u svrhu potvrđivanja ili osporavanja predviđanjâ iz Komisijine uredbe kojom se uvodi privremena kompenzacijska pristojba kako bi se omogućilo uvođenje konačne kompenzacijske pristojbe, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 268. ove presude.
- 273 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja odbiti argumente tužiteljâ a da pritom nije potrebno odlučivati o pitanju njihove dopuštenosti, koje je implicitno razmotrila Komisija, prema kojem su ti argumenti prvi put istaknuti u fazi replike (vidjeti u tom smislu presudu od 5. travnja 2017., Francuska/Komisija, T-344/15, EU:T:2017:250, t. 92.).

Priroda subvencija o kojima je riječ i njihovi vjerojatni učinci na trgovinu

- 274 Tužitelji tvrde da Komisija nije uzela u obzir dokaze koje su oni i druge stranke podnijeli u pogledu prirode i učinaka predmetnih subvencija. Tim se elementima dokazalo, s jedne strane, da navodna isporuka CPO-a uz manju naknadu od primjerene više nije proizvela učinke na trgovinu jer se izvozni porez i izvozna pristojba više nisu primjenjivali u prosincu 2018. te, s druge strane, da su se plaćanja izvršena na temelju programa Fonda za nasade uljnih palmi smanjila na nula u razdoblju od rujna do prosinca 2018., prije nego što su se od siječnja 2019. ponovno nastavila na niskoj razini, i više nisu proizvela ni trgovinske učinke na izvozne djelatnosti indonezijskih proizvođača biodizela. Usto, svaku korist koju je ostvario Fond za nasade uljnih palmi treba raspodijeliti samo na prodaju biodizela na domaćem tržištu.
- 275 U tom pogledu valja podsjetiti na to da su argumenti tužiteljâ kojima se pobijaju Komisijini zaključci u pogledu sniženja cijena, dobave CPO-a uz manju naknadu od primjerene i postojanja subvencije u obliku izravnog prijenosa sredstava Fonda za nasade uljnih palmi redom odbijeni u okviru prvog, trećeg i četvrtog tužbenog razloga. Argumenti koji se odnose na raspodjelu iznosa subvencije na ukupni promet biodizela odbijeni su u okviru petog tužbenog razloga.
- 276 U tim okolnostima, činjenicama koje su tužitelji istaknuli u pogledu utvrđivanja izvoznog poreza na nula, ukidanja izvozne pristojbe od prosinca 2018. i fluktuacije plaćanja izvršenih na temelju programa Fonda za nasade uljnih palmi, od kojih se sve odnose na razdoblje nakon ispitnog postupka, ne može se pobijati Komisijin zaključak da je vlada Indonezije skupom mjera narušila domaće tržište CPO-a u Indoneziji i da je spustila cijenu tog proizvoda na umjetno nisku razinu u korist industrije biodizela na kraju proizvodnog lanca (vidjeti uvodne izjave 80., 162., 172., 190. i 203. Privremene uredbe).

277 Stoga Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je u uvodnoj izjavi 343. pobijane uredbe utvrdila, kao što je to istaknula u uvodnoj izjavi 349. Privremene uredbe, da se subvencijama o kojima je riječ omogućio nastavak izvoza indonezijskog biodizela po cjenovnoj razini koja još negativnije utječe na industriju Unije, čime se potvrđuje (uvodna izjava 351. pobijane uredbe) ocjena iz uvodne izjave 350. Privremene uredbe prema kojoj su mjere vlade Indonezije utjecale na gospodarsko stanje industrije Unije.

Stopa povećanja subvencioniranog uvoza

278 Tužitelji tvrde da podaci koji se odnose na razdoblje nakon ispitnog postupka ne upućuju na povećanje uvoza indonezijskog biodizela na tržištu Unije i da, slijedom toga, nije vjerojatno da će u budućnosti doći do takvog povećanja.

279 Međutim, valja utvrditi, i tužitelji ne dovode u pitanje točnost tih podataka, da iz tablice 4. navedene u uvodnoj izjavi 353. pobijane uredbe proizlazi da je uvoz iz Indonezije bio veći tijekom tri kvartala razdoblja nakon ispitnog postupka (581 078 tona) nego tijekom četiri kvartala razdoblja ispitnog postupka (516 068 tona). Na temelju argumenta tužiteljâ prema kojem je kvartalni obujam uvoza u razdoblju nakon ispitnog postupka bio manji od obujma uvoza u trećem kvartalu 2018. ne mogu se pobijati Komisijini zaključci u pogledu stope povećanja uvoza. Naime, kao što to pravilno naglašava Komisija u uvodnoj izjavi 355. pobijane uredbe, prva tri kvartala nakon razdoblja ispitnog postupka nisu izravno usporediva s posljednjim trima kvartalima razdoblja ispitnog postupka s obzirom na sezonske razlike, a vrhunac iz trećeg kvartala 2018. od 263 678 tona ne može se usporediti s rezultatom u trećem kvartalu 2019. jer je na uvoz tijekom tog kvartala utjecalo uvođenje privremenih pristojbi.

280 Stoga valja odbiti tvrdnje tužiteljâ prema kojima podaci koji se odnose na razdoblje nakon ispitnog postupka ne upućuju ni na kakvo povećanje uvoza.

281 Tužitelji također tvrde da se donošenjem Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL 2018., L 328, str. 82. i ispravci SL 2020., L 311, str. 11. i SL 2020., L 41, str. 37.) ograničio uvoz PME-a.

282 U tom pogledu valja utvrditi da je ta direktiva donesena nakon razdoblja ispitnog postupka i da je rok za njezino prenošenje isticao tek 30. lipnja 2021., u skladu s njezinim člankom 36. stavkom 1. Usto, na temelju članka 26. stavka 2. navedene direktive, potpuno ograničenje uvoza „biogoriva, tekućih biogoriva i goriva iz biomase proizvedenih iz kultura za proizvodnju hrane i hrane za životinje s visokim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta za koje je uočeno znatno proširenje proizvodnog područja na zemljište s velikim zalihama ugljika” provodit će se postupno od 31. prosinca 2023., u skladu s člankom 26. stavkom 2. navedene direktive. Slijedom toga, Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je u uvodnoj izjavi 360. pobijane uredbe smatrala da se učinak te direktive ne može predvidjeti i da ona „ne utječe na [tekuću analizu] prijelj[e] štete koju indonezijski uvoz predstavlja za industriju Unije u bliskoj budućnosti”.

283 Stoga valja odbiti argumente tužiteljâ.

Dovoljan slobodno raspoloživi kapacitet izvoznika

- 284 Kad je riječ o slobodno raspoloživom proizvodnom kapacitetu indonezijskih izvoznika, tužitelji tvrde da je Komisija od vlade Indonezije i EBB-a primila proturječne informacije i da se odlučila osloniti na informacije koje je primio EBB te na izvješće „US GAIN-a iz Jakarte” iz 2019. o indonezijskim biogorivima. Komisija je u tim okolnostima trebala zaključiti da su dostupni dokazi u tom pogledu imali slabu dokaznu vrijednost.
- 285 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 244. ove presude, na Općem sudu da provjeri ne samo materijalnu točnost podnesenih dokaza, njihovu pouzdanost i dosljednost, nego i da nadzire jesu li ti dokazi skup relevantnih podataka koje treba uzeti u obzir prilikom ocjene složene situacije te mogu li se njima poduprijeti zaključci koji su na temelju njih izvedeni.
- 286 U sklopu toga, valja smatrati da, kad ocjenjuju rizik prijetnje materijalne štete industriji Unije, uzimajući u obzir proizvodne i izvozne kapacitete zemlje izvoznice, institucije moraju uzeti u obzir ne samo postojanje drugih izvoznih tržišta, nego i mogući razvoj interne potrošnje u zemlji izvoznici (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 29. siječnja 2014., Hubei Xinyegang Steel/Vijeće, T-528/09, EU:T:2014:35, t. 81.).
- 287 Tužitelji u ovom slučaju ne dovode u pitanje Komisijina utvrđenja iz uvodnih izjava 353. i 354. Privremene uredbe, koja se temelje na informacijama koje je dostavila vlada Indonezije, da proizvodni kapacitet indonezijskih proizvođača biodizela znatno premašuje domaću potražnju za otprilike 300 % i da je rezervni kapacitet indonezijskih proizvođača biodizela tijekom razdoblja ispitnog postupka iznosio oko 40 % potrošnje u Uniji. Ne osporavaju ni Komisijino utvrđenje iz uvodne izjave 373. pobijane uredbe prema kojem se, u skladu s izvješćem „US GAIN-a iz Jakarte” iz 2019., indonezijski proizvodni kapacitet biodizela trebao povećati s 11,5 milijardi litara na 13 milijardi litara u razdoblju od 2019. do 2021.
- 288 Tužitelji tvrde da je vlada Indonezije dostavila informacije koje upućuju na očekivanu upotrebu kapacitetâ od 85 % za 2019. Međutim, iz tumačenja argumenata vlade Indonezije od 6. rujna 2019., na koje upućuju tužitelji, proizlazi da iskorištenost kapacitetâ od 85 % za 2019. proizlazi iz ekstrapolacije raspoloživih podataka za razdoblje od siječnja do svibnja 2019. i da se odnosi na dio proizvodnje kojim se koristi domaća i vanjska potražnja. Tužitelji ne pružaju precizno objašnjenje na koji se način tim podacima dovode u pitanje Komisijini zaključci. Usto, čak i u slučaju koji navode tužitelji, u 2019. preostalo je 15 % rezervnog proizvodnog kapaciteta.
- 289 Tužitelji tvrde i da je vlada Indonezije dostavila informacije kojima se nastoji dokazati da je Indonezija 2020. prešla s takozvane obveze B20, odnosno miješanja 20 % biodizela s mineralnim dizelom, na obvezu B30, koja uključuje miješanje 30 % biodizela, čime bi se iskoristio ukupni slobodno raspoloživi kapacitet indonezijskih proizvođača. Stoga se Komisija pogrešno priklonila stajalištu EBB-a, koji je tvrdio da je provedba obveze B20 predstavljala problem i da bi prijelaz s obveze B20 na obvezu B30 mogao dovesti do sličnih problema.
- 290 Konkretnije, tužitelji tvrde da iz izvješća „US GAIN-a iz Jakarte” iz 2019. proizlazi da se obveza B20 nije proširila na sektor prometa, na koji se obveze pružanja javne usluge primjenjuju tek od rujna 2018., što je dovelo do povećanja lokalne potrošnje biodizela za 54 % u 2019., i da se stopa miješanja znatno povećala od 2017. (povećala se s 8,2 % u 2017. na 12,7 % u 2018. te je u 2019. dosegla 19,9 %). Izjave iz navedenog izvješća potvrđuju da je provedba obveze B30 bila predviđena za 2020.

- 291 Iz uvodnih izjava 374. do 376. pobijane uredbe proizlazi da je Komisija primila na znanje primjedbe vlade Indonezije u pogledu prelaska s obveze B20 na obvezu B30.
- 292 Međutim, Komisija je u uvodnoj izjavi 382. pobijane uredbe istaknula da se u skladu s izvješćem „US GAIN-a iz Jakarte” iz 2019. obveza B20, koja je bila obvezni cilj već za 2016., prvi put mogla ispuniti tek 2019., odnosno tri godine nakon utvrđenog krajnjeg roka. Tužitelji u svojim pismenima potvrđuju točnost te informacije.
- 293 Iz uvodne izjave 376. pobijane uredbe proizlazi i da je Komisija razmotrila podatke koje je vlada Indonezije dostavila u pogledu informacija koje je EBB pružio u svojim primjedbama od 29. travnja 2019., u kojima se navodi da su se indonezijski operateri suočili s poteškoćama u distribuciji i dostupnosti infrastrukture za skladištenje i miješanje u provedbi obveze B20 te da je svrha te obveze smanjiti uvoz mineralnog dizela, a ne smanjiti izvoz biodizela na druga tržišta. Komisija je u uvodnoj izjavi 377. pobijane uredbe također uzela u obzir informacije koje je dostavio EBB, kojima se dokazuje da se očekivalo da će proći dulje vrijeme do provedbe obveze B30.
- 294 Kad je riječ o mogućnosti povećanja stope miješanja na 30 % u jednoj godini, Komisija je u uvodnoj izjavi 383. pobijane uredbe smatrala da se povećanje od 19,9 % do 30 %, uzimajući u obzir povećanje stope miješanja od 2011., činilo izrazito ambicioznim.
- 295 U tom pogledu valja utvrditi da je, kao što to tvrde tužitelji (vidjeti točku 290. ove presude), do najvećeg povećanja stope miješanja došlo u razdoblju od 2018. do 2019., kada se stopa miješanja povećala s 12,7 % na 19,9 %. Međutim, to povećanje za 7,2 postotna boda bilo je znatno manje od 10 postotnih bodova potrebnih da bi se ostvarila obveza B30 u jednoj godini.
- 296 S obzirom na prethodna razmatranja, Komisija je ispunila svoju obvezu da pažljivo i nepristrano ispita sve relevantne elemente konkretnog slučaja (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 10. ožujka 2009., Interpipe Niko Tube i Interpipe NTRP/Vijeće, T-249/06, EU:T:2009:62, t. 53.) te nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je u uvodnoj izjavi 384. pobijane uredbe zaključila da nije vjerojatno da će se obveza B30 uskoro ispuniti i da će znatno utjecati na rezervni kapacitet u Indoneziji u bliskoj budućnosti.
- 297 Valja utvrditi da tužitelji nisu uspjeli predočiti dovoljno dokaza kako bi osporili utemeljenost ocjene činjenica iz pobijane uredbe koje se odnose na obvezu miješanja. Međutim, budući da je takav dokaz nužan kako bi se utvrdilo da je institucija Unije počinila očitu pogrešku u ocjeni koja bi opravdavala poništenje akta (vidjeti u tom smislu presudu od 11. rujna 2014., Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće, T-444/11, EU:T:2014:773, t. 62.), te su okolnosti dostatne kako bi se odbili ti argumenti tužitelja.

Razina cijena subvencioniranog uvoza

- 298 Kad je riječ o razini cijena subvencioniranog uvoza, tužitelji tvrde da je Komisija samo uputila na svoje zaključke u području sniženja cijena koji, kao što se to dokazalo u okviru prvog tužbenog razloga, ne ispunjavaju zahtjeve iz članka 8. stavaka 1. i 2. Osnovne uredbe. Usto, uvozom iz Indonezije nije se izvršavao pritisak na cijene Unije.
- 299 U tom pogledu valja podsjetiti na to da su u cijelosti odbijeni argumenti koje su tužitelji istaknuli u okviru prvog tužbenog razloga, kojima se nastoji dokazati da je Komisija prilikom utvrđivanja sniženja cijena povrijedila članak 8. stavke 1. i 2. Osnovne uredbe te da je pogrešno utvrdila da se

uvozom biodizela iz Indonezije izvršavao pritisak na cijene Unije. Usto, iz tablice 7. navedene u uvodnoj izjavi 283. Privremene uredbe proizlazi, što tužitelji nisu osporavali, da je cijena uvoza biodizela iz Indonezije iznosila 671 euro po toni tijekom razdoblja ispitnog postupka, dok je, kao što to proizlazi iz tablice 11. navedene u uvodnoj izjavi 325. Privremene uredbe, prosječna jedinična prodajna cijena u Uniji pala s 832 eura po toni na 794 eura po toni u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka.

300 Stoga valja odbiti te argumente tužiteljâ, a posljedično i šesti tužbeni razlog.

Sedmi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi prava obrane tužiteljâ

301 Tužitelji u okviru sedmog tužbenog razloga tvrde da su im određene informacije otkrivene tek u pobijanoj uredbi, čime im se uskratila mogućnost podnošenja primjedbi u tom pogledu. Prema mišljenju tužiteljâ, ne može se isključiti da je ishod postupka mogao biti drukčiji da su mogli o tome podnijeti primjedbe.

302 Najprije valja podsjetiti na to da iz ustaljene sudske prakse proizlazi da poštovanje prava obrane u svakom postupku pokrenutom protiv neke osobe koji može rezultirati aktom koji negativno utječe na prava, predstavlja temeljno načelo prava Unije koje mora biti zajamčeno, pa i onda kada ne postoje nikakva postupovna pravila (vidjeti presudu od 1. listopada 2009., Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Vijeće, C-141/08 P, EU:C:2009:598, t. 83. i navedenu sudsku praksu).

303 Na temelju navedenog načela, predmetnim poduzetnicima mora se omogućiti da, tijekom upravnog postupka, učinkovito izraze svoje stajalište o istinitosti i relevantnosti navodnih činjenica i okolnosti te o dokazima koje je Komisija iznijela u prilog svojoj tvrdnji o postojanju subvencijske prakse i štete koja njome nastaje (vidjeti po analogiji presude od 16. veljače 2012., Vijeće i Komisija/Interpipe Niko Tube i Interpipe NTRP, C-191/09 P i C-200/09 P, EU:C:2012:78, t. 76. i od 28. listopada 2004., Shanghai Teraoka Electronic/Vijeće, T-35/01, EU:T:2004:317, t. 289. i navedenu sudsku praksu).

304 Iako je, doduše, poštovanje prava obrane od iznimne važnosti u antisubvencijskim ispitnim postupcima (vidjeti po analogiji presudu od 16. veljače 2012., Vijeće i Komisija/Interpipe Niko Tube i Interpipe NTRP, C-191/09 P i C-200/09 P, EU:C:2012:78, t. 77. i navedenu sudsku praksu), postojanje nepravilnosti u pogledu poštovanja tih prava može dovesti do poništenja uredbe o uvođenju kompenzacijske pristojbe, samo ako postoji mogućnost da bi ishod upravnog postupka bio drukčiji da nije bilo te nepravilnosti, utječući tako konkretno na prava obrane dotične stranke (vidjeti presudu od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 77. i navedenu sudsku praksu).

305 Prema sudskoj praksi, od tužitelja se ne može zahtijevati da dokaže da bi odluka institucija bila drukčija, nego samo da takva mogućnost nije u cijelosti isključena s obzirom na to da bi on mogao bolje osigurati svoju obranu u izostanku postupovne povrede koja tako konkretno utječe na prava obrane (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 16. veljače 2012., Vijeće i Komisija/Interpipe Niko Tube i Interpipe NTRP, C-191/09 P i C-200/09 P, EU:C:2012:78, t. 78. i 79.).

306 Upravo s obzirom na ta načela valja ispitati jesu li se tijekom razdoblja ispitnog postupka povrijedila prava obrane tužiteljâ.

- 307 Kao prvo, tužitelji prigovaraju Komisiji da je u uvodnim izjavama 230. do 233. pobijane uredbe donijela nova utvrđenja o slaboj fleksibilnosti potražnje za biodizelom u pogledu cijena na tržištu biodizela Unije, pri čemu je tvrdila da niska cijena biodizela nije dovela do povećanja potrošnje i da je stoga tržišno natjecanje u pogledu cijena igra bez neriješenog rezultata, bez obzira na upotrijebljene sirovine.
- 308 Taj argument treba odbiti. Komisija je utvrđenjima iz uvodnih izjava 230. do 233. pobijane uredbe pojasnila doseg objašnjenja koja je pružila, najprije, u uvodnoj izjavi 289. Privremene uredbe, odnosno da „u većini slučajeva krajnji kupac biodizela ne zna koja se sirovina upotrebljava u proizvodnji ili mu to nije važno, ali zahtijeva da proizvod odgovara određenoj najvišoj razini CFPP-a”, zatim, u uvodnoj izjavi 299. navedene uredbe, odnosno da bi „uvoz PME-a iz Indonezije po subvencioniranim cijenama mogao imati učinak sniženja cijene većine mješavina koje se prodaju na tržištu Unije” i, naposljetku, u uvodnoj izjavi 328. te uredbe, odnosno da se „cijenama nižima za otprilike 10 % vrši [...] znatan pritisak da se cijene snize”. Stoga tužitelji ne mogu tvrditi da uvodne izjave 230. do 233. pobijane uredbe sadržavaju nove elemente kojima se izmjenjuje Komisijina dotadašnja analiza i o kojima su trebali moći podnijeti primjedbe.
- 309 Kao drugo, tužitelji prigovaraju Komisiji da je u uvodnim izjavama 251. do 254. pobijane uredbe uvela nova utvrđenja o promjenama do kojih je došlo na tržištu Unije od prethodnog ispitnog postupka i o činjenici da je uvoz PME-a konkurirao drugim vrstama biodizela.
- 310 Taj argument treba odbiti. Tužitelji ne mogu zanemariti činjenicu da industrija Unije od tada proizvodi PME. Naime, to je utvrđenje navedeno u uvodnim izjavama 292. do 294. Privremene uredbe. Stoga se Komisiji ne može prigovoriti da je povrijedila prava obrane tužiteljâ time što ih nije obavijestila o činjenici da industrija Unije proizvodi PME.
- 311 Dakle, Komisija je u Privremenoj uredbi, tijekom upravnog postupka koji završava donošenjem konačne uredbe (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 21. studenoga 2002., Kundan i Tata/Vijeće, T-88/98, EU:T:2002:280, t. 131.), iznijela svoje stajalište o elementima navedenima u točkama 307. i 309. ove presude na koje se pozivaju tužitelji. Iz toga proizlazi da su tužitelji od faze objave Privremene uredbe imali mogućnost iznijeti svoje stajalište o tim pitanjima.
- 312 S obzirom na prethodno navedeno, valja odbiti sedmi tužbeni razlog, a slijedom toga i tužbu u cijelosti.

Troškovi

- 313 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da tužitelji nisu uspjeli u postupku, valja im naložiti da, osim vlastitih troškova, snose i troškove Komisije i EBB-a, u skladu s Komisijinim i EBB-ovim zahtjevima.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (četvrto prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. Tužba se odbija.

2. Društvima PT Pelita Agung Agrindustri i PT Permata Hijau Palm Oleo nalaže se snošenje troškova.

Gervasoni

Madise

Nihoul

Frendo

Martín y Pérez de Nanclares

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 14. prosinca 2022.

Potpisi

Sadržaj

Okolnosti spora	2
Zahtjevi stranaka	4
Pravo	4
Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavaka 1. i 2. Osnovne uredbe prilikom utvrđivanja sniženja cijena	5
Prvi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na neuzimanju u obzir svih relevantnih podataka prilikom utvrđivanja sniženja cijena	5
– Prva metoda izračuna	7
– Druga metoda izračuna	8
– Treća metoda izračuna	10
Drugi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na neutvrđivanju sniženja cijena za proizvod industrije Unije u cjelini i na činjenici da je pogrešno utvrđeno postojanje cjenovnog pritiska	13
– Utvrđivanje sniženja cijena za proizvod u cjelini	13
– Cjenovni pritisak	14
Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na tome da se analizom uzročno-posljedične veze u pobijanoj uredbi povređuje članak 8. stavak 5. Osnovne uredbe	16
Treći tužbeni razlog, koji se temelji na očitom pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da postoji subvencija u obliku dobave CPO-a uz manju naknadu od primjerene	16
Prvi dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. Osnovne uredbe i na očitom pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da je vlada Indonezije dobavljačima CPO-a povjerila zadaću ili ih je usmjerila na to da dobavljaju svoje proizvode uz manju naknadu od primjerene	16
– Izvozni porez i izvozna pristojba	18
– PTPN-ova kontrola cijena	22
Drugi dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe i na očitom pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da je vlada Indonezije pružila potporu prihodu ili cijeni	24
Treći dio trećeg tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 2. i članka 6. točke (d) Osnovne uredbe te na očitom pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da se indonezijskim proizvođačima dodijelila korist	27

Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na tome da je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni i povrijedila članak 3. točku 1. podtočku (a) podpodtočku i. te članak 3. točku 2. Osnovne uredbe time što je zaključila da postoji subvencija u obliku izravnog prijenosa sredstava	29
Prvi dio četvrtog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. Osnovne uredbe i na očitij pogrešci u ocjeni jer je Komisija plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi kvalificirala kao subvencije	29
Drugi dio četvrtog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 2. Osnovne uredbe i na očitij pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da postoji korist	33
Peti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 7. Osnovne uredbe i očitij pogrešci u ocjeni koje je Komisija počinila prilikom izračuna iznosa koristi dodijeljene u okviru programa Fonda za nasade uljnih palmi	35
Neodbijanje izvoznih pristojbi i troškova prijevoza od iznosa subvencije	35
Raspodjela iznosa subvencije na ukupan promet biodizela	37
Šesti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavaka 1. i 8. Osnovne uredbe prilikom utvrđivanja postojanja prijetnje materijalne štete	39
Stanje industrije Unije	41
Priroda subvencija o kojima je riječ i njihovi vjerojatni učinci na trgovinu	44
Stopa povećanja subvencioniranog uvoza	45
Dovoljan slobodno raspoloživi kapacitet izvoznika	46
Razina cijena subvencioniranog uvoza.	47
Sedmi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi prava obrane tužiteljâ	48
Troškovi	49